Mons. Josip Pizzardo

KATOLIČKA AKCIJA

Preveli
Bogoslovi hvarske biskupije

Mir Kristov u Kraljevstvu Kristovu.
(Pijo XI. 23. XII. 1922.)

ZAGREB 1934.
Tisak Nadbiskupske Tiskare.

Mons. Josip Pizzardo

KATOLIČKA AKCIJA

Preveli
Bogoslovi hvarske biskupije

Mir Kristov u Kraljevstvu Kristovu.
(Pijo XI. 23. XII. 1922.)

ZAGREB 1934.
Tisak Nadbiskupske Tiskare.

UVODNA RIJEČ

PREUZV. MONS. DR. ANTUNA BAUERA, NADBISKUPA METROPOLITE, PRETSJEDNIKA BISKUPSKIH KONFERENCIJA.

Zamoljen da napišem malo riječi predgovora ovoj brošuri, rado se odazivljem, pošto se radi o prevažnoj stvari Katol. Akcije, koju toliko preporuča Sv. Otac Papa, kao neophodno potrebitu u današnje vrijeme, za kršćansku obnovu i preporod laiciziranog ljudskog društva. Ovu je knjižicu napisao Mons. Josip Pizzardo, tajnik Sv. Kongregacije za izvanredne poslove, vrhovni duhovnik talijanske Katoličke Akcije i glavni pomoćnik Sv. Oca u provađanju Katol. Akcije u svijetu, a preveli su je bogoslovi hvarske biskupije po odredbi i pod nadzorom svoga biskupa.

Tu je tačno, precizno, jezgrovito i jasno, na temelju istih Papinih riječi, prikazana i osvijetljena narav, svrha i karakteristika Katol. Akcije. Pozorno čitajući ovu prevažnu knjižicu, svatko može da dobije sa auktoritativne strane čisti i jasni pojam o Kat. Akciji. Tako će, čvrsto se nadam, svi iskreni ljubitelji istine odbaciti razne predrasude o Katol. Akciji, što ih podržavaju i šire protivnici katol. vjere, a odani će se sinovi naše Sv. Crkve još više zagrijati za revni i požrtvovni rad u Katol. Akciji: uvidjeti će neprocijenivu njezinu važnost i korist, kao što i jasnu volju Sv. Oca, da svi katolici bez razlike složno pristupe na zajedničko djelovanje u Katol. Akciji.

I doista, kako to i iz ove rasprave proizlazi, slavno vladajući Sv. Otac Papa Pijo XI nije ništa tako revno i ustrajno već od početka svoga pontifikata preporučivao kao Katol. Akciju. On vidi u njoj providencijalni lijek današnjim vjersko-moralnim nevoljama u svijetu. Već u svojoj prvoj enciklici »Ubi arcano Dei« svečano je proglasio, da Katol. Akcija pripada »pastoralnoj službi svećenika i kršćanskom životu vjernika«, a zatim nije nikada prestao naglasivati korist, pače neophodnu potrebu, da katolički laici sudjeluju sa Crkvom u apostolatu spasavanja duša i u kršćanskom preporodu čitave ljudske zajednice pod hierarhijskim vodstvom svojih biskupa.

Poznata Njegova pisma u tom pogledu njemačkom kardinalu Bertramu (12 studenoga 1928), španjolskom kard. Seguri (6 studenoga 1929), portugalskom kard. Cerejeira (10 studenoga 1933), kolumbijskom nadbiskupu metropoliti Perdomo (14 veljače 1934), zatim nebrojena pisma pojedinim biskupima ili episkopatu skoro svih katoličkih zemalja pa i nas Hrvata, dokazuju nam toplu brigu i odlučnu volju Sv. Oca, da se Katol. Akcija provede u svim krajevima.

Nije mu ni to dosta. On uspijeva da osigura priznanje Katol. Akcije u raznim konkordatima, kao u onom Letonske (3 studenoga 1922), Poljske (10 veljače 1925), Litve (27 rujna 1927), Italije (7 lipnja 1931), Austrije (5 lipnja 1933), Njemačke (20 srpnja 1933). On hoće da se uvede Katol. Akcija u svim crkvenim svjetovnim i redovničkim odgojnim zavodima, da nju dobro upoznadu ne samo svi svećenici nego također i sjemeništarci, za koje ište, da se »već od viših razreda sjemeništa priprave za ovu stvar«, kako je to izričito naglasio u najnovijem pismu kolumbijskom episkopatu (14 veljače 1934) i u

svojem govoru, držanom dne 19 travnja ov. god. impozantnom broju od 300 svećeničkih kandidata raznih zavoda u Rimu, koji su iza tečaja o Katol. Akciji pošli k Njemu na saslušaj.

Ovo sve donosim, da svatko uvidi važnost i potrebu Katol. Akcije i da svi prionu uz rad u tom smislu pod vodstvom svojih biskupa, koji su jedini pozvani da davaju auktoritativne direktive i određuju pravila Katol. Akcije.

Svima velim: »Tolle, lege« ovu zlatnu knjižicu. Proučite ju pomno, dobro usvojite in succum et sanguinem i u djelo provedite na dobro sv. vjere i domovine.

Zagreb, na blagdan Krista Kralja 28 Oktobra 1934.

† *Antun*, nadbiskup.

ISPRAVCI.

Na str.	3,	redak 2.	odozgo	čitaj: **Bollettino**
» »	5,	» 6.	odozdo	» **19. IV. 1931.**
» »	7,	» 13.	odozgo	» **vlastitoj kršćanskoj savršenosti**
» »	8,	» 12.	odozdo	» **11. VI. 1905.**
» »	14,	» 8.	»	» **30. ožujka 1930.**
» »	24,	» 3.	»	» **21. siječnja 1933.**
» »	31,	» 13.	odozgo	» **za obranu vjere**
» »	36,	» 7.	odozdo	» **od strašnog tiranstva zablude**
» »	40,	» 16.	»	» **na Božje i crkvene zakone**
» »	41,	» 10.	odozgo	» **radnička politika**
» »	45,	» 6.	»	» **svih problema, koji**
» »	45,	» 16.	odozdo	» **c) Centralno Pretsjedništvo**
» »	49,	» 2.	odozgo	» **k svome specifičnom cilju**
» »	55,	» 15.	»	» **po pravilniku odobrenom**
» »	56,	» 13.	»	» **pretsjednika katoličkih organizacija**

PREDGOVOR*

Prigodom prve desetgodišnjice Pontifikata Nj. Svetosti Pija XI. »Bolletino dell'Unione Feminile Cattolica Italiana« objelodanio je članak čiji završetak glasi:

»Onaj koji ima sreću, da se približi našem preljubljenom vrhovnom crkvenom Glavaru, da intimnije upozna njegovo mišljenje, i tako lakše stvori sintezu Njegovog rada, s radošću će uvidjeti, da je to mišljenje rezultat jake inteligencije i plemenitog srca, koje svakog dana, da ne rečemo svakog časa, crpi svijetlost iz Srca Božanskog Spasitelja. To vam je Namjesnik Isusa Krista, koji živi u neprekidnoj vezi misli i ljubavi s božanskim Učiteljem, i koji svakog časa svoga života nastoji da se podigne do divnog Uzora i da postavi svoju djelatnost na visinu velikog poslanstva, koje mu je povjereno. Mnogobrojna i velika su djela i inicijative ovoga Pape, koji je za svoju zadaću pripravljen: vanrednim vlastitim sposobnostima, neprestanom svakidašnjom meditacijom, učenjem uvijek upravljenim k nebu i okrijepljenim molitvom. Ali sva njegova djela mogu se sažeti kao neugasiva žeđa za spasenjem svijeta, žeđa koja mori njegovo srce, srce Pastira i Oca.

* Ovu je zanimljivu raspravu (s predgovorom) o K. A. napisao mons. Josip Pizzardo, sekretar sv. Kongregacije za izvanredne poslove, vrhovni duhovnik talijanske Katoličke Akcije i glavni pomoćnik sv. Oca u provođenju Katoličke Akcije u svijetu. Preveli su je bogoslovi hvarske biskupije po odredbi svoga biskupa, koji je sam i s nekim drugim uglednim svećenicima pregledao prijevod. Rasprava je zajedno sa svojim predgovorom otisnuta iz „Katoličkog Lista".

Gledajući s ove točke vidimo odmah, da dva pravca njegove djelatnosti potiču i upravljaju sve druge: privući Bogu duše, ne samo one pogana i Židova, heretika i raskolnika, odakle mu i ime Papa misija, nego također i duše svih onih, koji žive u tminama modernog poganstva, što sve više svakim danom zahvaća kršćanske narode. Takovo je djelo Pape Katoličke Akcije, Pape koji poziva laikat da sarađuje s Hijerarhijom: s biskupom i župnikom, na obranu i proširenje Kraljevstva našeg Gospodina Isusa Krista, Kraljevstva, što ga napadaju i zasjenjuju modernim zabludama.«

U živoj želji da pripomognemo — i ako u vrlo čednoj mjeri — proširenju blagoslovljenog Kraljevstva Našega Gospodina u našim civilizovanim krajevima, iznosimo slijedeće skromne refleksije iz dokumenata, koje je na ovom tako važnom polju izdao Sveti Otac Pijo XI.

I.

DEFINICIJA, NARAV, SVRHA I KARAKTERISTIKA KATOLIČKE AKCIJE.

Katoličku je Akciju jasno definirao Pijo X. (Enciklika »Il fermo proposito«), a Njegova Svetost Pijo XI. napokon ju je točno i precizno uredio. Brojni dokumenti, koji se bave ovim predmetom, pomažu nam da tačno ustanovimo definiciju, narav, svrhu, karakteristike i opći program Katoličke Akcije.

Definicija. Pijo XI. »oprezno i dobro promišljeno, ne bez božanskog nadahnuća« (govor 19. III. 1927.) definirao je Katoličku Akciju već u svojoj prvoj enciklici (»Ubi arcano«) ovako: Sudjelovanje katoličkog lajikata u hijerarhijskom apostolatu.

Definicija se ne odnosi samo na skup djela ili organizacija, koje sačinjavaju Katoličku Akciju, već izrazuje samu njezinu narav i opisuje sve bitne elemente.

Razjašnjenja. »Sudjelovati u hijerarhijskom apostolatu« znači »sudjelovati u onom prvom apostolatu, koji je proizašao neposredno iz Srca, života i ruku Našega Gospodina i koji se nastavlja u svim pokoljenjima sa svjetskim i vjekovnim širenjem i razvojem Apostolskog Kolegija, Episkopata« (Govor rimskim društvima 19. IV. 1931.).

Isus, poslan od Oca da spasi ono što je bilo izgubljeno (Ivan 20, 21), ovjekovječio je svoje poslanstvo kao Spasitelj duša preko dvanaest apostola, odabranih između učenika, kojima dade trostruku vlast: da poučavaju, posvećuju i uprav-

ljaju. Na njima, a u prvom redu na Petru, njihovoj glavi, temeljnom kamenu, sazidao je On svoju Crkvu, pravo društvo, savršeno, vidljivo, svrhunaravno, nepropadljivo, nužno potrebno, jer se samo u njoj svijet može spasiti.

Apostoli predadoše trostruku vlast, primljenu od Isusa, drugima, naime biskupima ali tako, da nasljednik svetog Petra na rimskoj stolici bude glavarom Crkve.

Papa i biskupi čine hijerarhiju jurisdikcije na osnovu božanskog prava, dok je hijerarhija sv. reda sastavljena od biskupa, svećenika i službenika (đakona) (Cod. can. 108, 3).

Jurisdikcija je podijeljena djelomično svećenicima, naročito onima, čijoj je brizi u dijecezi povjeren dio stada, naime župnicima.

Narav. Katolička Akcija je dakle, prema navedenoj definiciji, sudjelovanje lajikata u istoj misiji Sv. Crkve, u uzvišenom djelu što ga ona vrši, na osnovu poslanstva primljenog od svoga Božanskog Utemeljitelja. Crkvena će Hijerarhija svim narodima, kroz sve vijekove donositi: istinu, posvećenje i vodstvo duša, pojedinačno i društveno, kako bi im pomogla da postignu svoj svrhunaravni cilj. Katolička Akcija je samo jedna vrst sudjelovanja u hijerarhijskom apostolatu, a ne sam hijerarhijski apostolat. Katolička Akcija je dakle djelovanje, koje nije nikada materijalnog, već duhovnog reda; nije zemaljskog, već nebeskog; nije političkog, već religijoznog reda«. (Pismo Kard. Seguri 6. novembra 1929.). Ali ona je i socijalna akcija, jer promiče najveće dobro društva, naime kraljevstvo Isusa Krista.

Svrha. Ona ima istu svrhunaravnu svrhu kao i hijerarhijski apostolat, naime spas duša, širenje kraljevstva Kristova u pojedincu, u obitelji i društvu. Katol. Akcija time, kao i Crkva — naravski ne u jednakoj mjeri — promiče opće dobro.

Kao neposrednu svrhu, i kao conditio sine qua non, da postigne naznačenu svrhu, Katolička Akcija teži k izgrađenju savjesti: izgrađenju posve kršćanskom, izgrađenju potpunom, koje obuhvaća čitava čovjeka, koji ima biti zadahnut pravom pobožnosti, prikladno upućen u božanske stvari, djelatno revan, neograničeno odan hijerarhiji, besprijekornog i uzornog ćudoređa.

Karakteristike ili bitni elementi. Ako analiziramo definiciju, koju smo upravo malo prije spomenuli, vidjet ćemo, da je Katolička Akcija:

a) Apostolat. Katolička Akcija »ne sastoji se samo u tome, da se čovjek posveti vlastitom kršćanskom savršenošću, premda ta savršenost mora ostati za svakoga prva i najpreča dužnost, već se ona također sastoji u istinskom apostolatu, u kojem sudjeluju katolici svakog socijalnog položaja« (Pismo kardinalu Seguri). Pijo XI. razlikuje dakle u Katoličkoj Akciji dva momenta, koji ne slijede nužno baš jedan iz drugoga: djelo izgrađivanja i djelo apostolata (Govor 19. IV. 1931.).

b) Katolička Akcija je apostolat lajikata, u koliko ovaj pozvan od hijerarhije, pod *njezinom neposrednom i potpunom ovisnosti,* surađuje u spasavanju duša. To je akcija lajikata, ali opet nije akcija samo lajikata. Lajici imaju svoj auktoritet i svoju odgovornost u radu organizacije i izvršivanju programa. Hijerarhija daje poslanstvo i direktive; ona je u društvima zastupana po svećeniku (duhovniku), koji daje duhovni odgoj i koji bdije da se poštuju direktive dane od hijerarhije. Ova je ovisnost od hijerarhije za lajikat čast i sigurnost.

c) Katolička Akcija je organizirani Apostolat. Organizacija je potreba vremena; ona odgovara novim potrebama; s druge strane »Crkva i hijerarhija, koje imaju pravo i dužnost da formiraju i upravljaju Katoličkom Ak-

cijom, imaju isto tako dužnost i pravo, da je organiziraju na način, da postigne duhovnu i svrhunaravnu svrhu, slijedeći običaje, potrebe vremena i raznih krajeva« (Pismo Nj. Uzorit. kard. Schusteru 26. IV. 1931.).

d) Katolička Akcija je Apostolat hijerarhijski organiziran. Budući da je pomoćnica hijerarhiji, Katolička Akcija u svojoj organizaciji mora da se prilagodi hijerarhijskoj organizaciji: ona mora da bude u svom temelju župna, sastavljena od grupa, koje su oko župnika; ona je bivstveno dijecezanska (skupine dijecezanske, koje stoje na raspoloženje Biskupu) prama velikom načelu »nil sine Episcopo«; ona napokon mora da ima središte, koje ravna i upravlja, da realizuje potrebno jedinstvo za dobro čitavog naroda.

Može nas netko zapitati, da li je uistinu hijerarhija pozvala lajikat na ovu suradnju.

Ograničivši se na posljednje pape, odgovor je očevidno afirmativan:

Lav XIII, specijalno u enciklici »Rerum novarum« (15. V. 1891.) i »Graves de communi«, (januar 1901); Pijo X. »Il fermo proposito« (11. VII. 1905); Benedikt XV. Alokucija (24. XII. 1918.); Pijo XI. »Ubi arcano«, »Casti connubii«, Alokucija 24. XII. 1930. i t. d.

II.

POTREBA I DUŽNOST KATOLIČKE AKCIJE.

Prethodna opaska: Poziv papa:

Budući da je Kat. Akcija sudjelovanje lajikata u hijerarhijskom apostolatu, potrebno je da ovaj bude na to od hijerarhije ovlašten i pozvan. Zato se sv. Otac Pijo XI. ovako izražava: »Tu ideju, da se na taj način pomaže katolička stvar, već su naši pretšasnici imali prigode da ostvare. U najtežim zgodama Crkve i ljudskog društva oni su pozivali

sve vjernike, neka bi se okupili u društva, da vode svetu borbu pod vodstvom biskupa, i da pomognu, što bolje mogu, vječnom spasu bližnjega.« (Pismo kardinalu Bertram-u, 12. XI. 1928). Neka bude dovoljno, da s obzirom na ovo spomenemo Lava XIII. u »*Rerum novarum*« (15. maja 1891.) i »*Graves de communi*« (18. januara 1901.) proti socijalizmu i za kršćansko rješenje socijalnog pitanja; Pija X. u »*Il fermo proposito*« (11. juna 1905.), za ostvarenje svoga programa: obnoviti sve u Kristu; Benedikta XV. u svojoj božićnoj alokuciji (24. XII. 1918.), kako da se kršćanski obnovi ratom rastrovano društvo.

Što se tiče Pija XI., njegov je poziv bio naročito svečan u prvoj enciklici »Ubi arcano Dei«, gdje izjavljuje da odsada Katolička Akcija bezuvjetno pripada pastoralnoj službi i kršćanskom životu, i dalje on tvrdi, da se ona »odnosi nerazlučivo na obnovu Kristova kraljevstva i osiguranje onog pravog mira, koji pripada jedino ovom kraljevstvu«.

U istoj enciklici on uznosi veličinu i uzvišenost Katoličke Akcije: »Recite svojim vjernicima svjetovnjacima, da, ako oni u slozi sa biskupima i svećenicima, sudjeluju u apostolskom djelovanju i spasavanju pojedinaca i društva, oni tada bivaju, više nego igda, »izabrani rod«, »kraljevsko svećenstvo« »sveti puk«, »puk Božji, što ga sv. Petar uzvisuje« (I. Petr. 2, 9).

I taj poziv ne prestaje. On ga očinski ponavlja u najsvečanijim zgodama svog pontifikata, kao i u mnogobrojnim govorima, što ih je u raznim prigodama održao najrazličitijim skupinama. Tako u enciklici o kršćanskom odgoju omladine (31. decembra 1930.), o duhovnim vježbama, i posebno za Italiju u govoru katoličkim novinarima (26. juna 1929.). U tom govoru on poziva izričito talijansku Katoličku Akciju, da surađuje sa hijerarhijom, i tako osigura svu njezinu duhovnu bujnost

u velikom historijskom momentu izmirenja Italije sa Sv. Stolicom, realizovanog po Lateranskom Ugovoru. Tako česti i tako izričiti pozivi Vrhovnih Velikosvećenika dovoljni su, da shvatimo potrebu Katoličke Akcije. Glava sv. Crkve najbolje će prosuditi, koja su sredstva najzgodnija, da doskočimo potrebama Crkve, jer *On uživa posebnu asistenciju Duha Svetoga* u njezinu vođenju. Ali Sv. Otac Pijo XI. htio je više puta da i nama iznese glavnije razloge, radi kojih je Katolička Akcija apsolutno nužna u naše doba.

Razlozi potrebe Katoličke Akcije.

U pismima kardinalu Bertramu (12. XI. 1928.) i kardinalu Seguri (6. XI. 1929.) Sv. Otac Pijo XI. navodi tri razloga:

1. Nestašica svećenstva i nemogućnost njegova pristupa u neke slojeve ljudi i dodira s izbjeglim krugovima. Više je bilo uzroka nestašici svećenika, koji i sada još djeluju: najprije svjetski rat, a sada protusvećenički (antiklerikalni) duh, koji vlada kod nekih naroda; kod svih pak: ekonomska kriza i oslabljeni vjerski duh.

Stoga Katolička Akcija: a) zamjenjuje svećenika u granicama dopuštenim lajicima; b) pripravlja, prati, utvrđuje djelo svećenika; c) uspostavlja vezu među pukom i svećenikom.

2. Težina zala, što tište ljudsko društvo: »Mi plačemo nad poganstvom, što sve više raste u društvu, radi čega se gasi svijetlo katoličke vjere u dušama, uslijed čega upravo na grozan način potamnjuje kršćanska svijest, čistoća i nepokvarenost života« (Pismo kardinalu Seguri 6. XI. 1929.). Ova se zla dadu ovako svrstati: vjersko neznanje, vjerski indiferentizam, pokvarenost života, koja je dovela do uništenja moralnog čuvstva i *vladajući laicizam,* što ga je Pijo XI. u pismu »Quas primas« (11. XII. 1925.) nazvao »kugom modernog društva«. Povećana pak težina tih socijalnih zala čini, da još jače osjećamo nestašicu svećenika i dosljedno potrebu Katoličke Akcije.

3. Živa želja, koju mora osjećati u svom srcu katolički lajikat, da kleru pruži svoju odlučnu suradnju za mironosnu pobjedu kraljevstva Isusa Krista (Pismo kard. Seguri). Ova utješljiva činjenica čini na sreću nužnima organizacije, kojima je cilj da priprave lajikat na apostolat i da uprave njegovu djelatnost na proširenje Kristova kraljevstva.

Dužnost Katoličke Akcije.

Dogmatski temelj. Crkva je društvo sastavljeno od hijerarhije i vjernika; postoji stoga socijalna veza između jednih i drugih, koja traži skupnu suradnju za procvat zajedničkog dobra. Ali među njima postoji jedan vez još tjesniji, još uzvišeniji: oni sačinjavaju mistično tijelo Kristovo. Parabola Isusova o lozi i čokotu jasno to dokazuje. Sv. Pavao pak govori o zgradi, kojoj smo mi živo kamenje, o tijelu, kojemu smo mi udovi a Krist glava. Ovi su udovi tijesno spojeni, bilo s Kristom, bilo među sobom. Isus to moli kod posljednje večere: »... da budu jedno, kao što smo i mi jedno; ja u njima i ti u meni, da ih veže savršeno jedinstvo« (Iv. 17, 22—23). Dakle Crkva, to jest hijerarhija i vjernici, sačinjavaju jedno samo biće, jedno samo tijelo i u mističnom se tijelu zbiva ono isto, što se ostvaruje u svakom tijelu čovječjem. O harmoniji, napretku i savršenstvu udova ovisi harmonija, savršenost i napredak samog tijela. Dakle u pripadanju mističnom tijelu Kristovu treba tražiti čvrstu podlogu suradnji lajikata u hijerarhijskom apostolatu. Pijo X. izričito je to naglasio u svojoj enciklici »Il fermo proposito«. Kao dogmatske podloge Katoličke Akcije moglo bi se još navesti: sveti Krst, kojim postajemo članovi Kristovog tijela, a osobito

sv. Potvrdu, koja kršćanina obvezuje na ispovijedanje i obranu vjere.

Iz ovoga jasnije razabiremo, kako je Katolička Akcija postala našom dužnošću. Ona doista sačinjava:

1. *Dužnost ljubavi.* Nemoguće je da ljubimo uistinu Boga i bližnjega, a da ostanemo indiferentni pred tolikim propadanjem duša; to bi bio sramotni duhovni egoizam. »Ne bježati pred nijednim naporom, da spasimo druge, nije stvar manje vrijedna od mučeništva: ništa toliko ne tješi Božje Srce«. (Sv. Ivan Zlatousti).

2. *Dužnost sinovske ljubavi i poslušnosti prema Crkvi:* »Kao što apostolat dvanaestorice apostola nije sam po sebi bio dostatan, tako dandanas apostolat biskupa, koji nastavljaju njihov rad, treba da bude poduprt, da se umnoži njihov rad: treba im mnogo ruku, ustiju, srdaca, volja« (Govor rimskim društvima 19. travnja 1930). Katolička Akcija udovoljuje ovoj potrebi. Ko ljubi Crkvu, ne može joj uskratiti svoju pomoć.

3. *Dužnost socijalne ljubavi i domoljublja.* »Crkva, propovijedajući Isusa Krista propetoga, koji je »sablazan i ludost« u očima svijeta, nadahnuje i znatno promiče civilizaciju. Crkva je doista postala čuvarica i braniteljica kršćanske civilizacije« (Pijo X. Il fermo proposito). A Katolička Akcija nije drugo nego »prilagođeno sredstvo, kojim se služi Crkva, da dijeli narodima svoja dobročinstva« (Pismo kard. Bertramu). Posvetiti se Katoličkoj Akciji, znači pribaviti svojoj domovini nebrojena dobra.

III.

ORGANIZACIJA KATOLIČKE AKCIJE.

Katolička Akcija jest organizirani apostolat: organizacija čini apostolat djelotvornijim, jer odgovara novim potrebama vremena. Ona ima općenitih oznaka, koje su zajedničke raznim krajevima, a ima i posebnih svojih osebina u Italiji.

Općenite crte. Poziv Papa ima pred očima sve katolike: Nj. Sv. Pijo XI. uistinu kaže u svom pismu kard. Bertram-u (12. nov. 1928): »Katolička Akcija bit će općenita i zajednička za sve katolike, bez obzira na dobu, spol, društveni položaj, kulturne, nacionalne i političke težnje, samo ako ove nijesu u suprotnosti s naukom Evanđelja i s kršćanskim zakonom; i ako, sa svoje strane ne traže od njih, da se odreku ove nauke i ovog zakona.«

Uza sve to, ostajući uvijek ujedinjeni da tvore »jednu jedinu obitelj«, »jednu jedinu miroljubivu vojsku« za širenje kraljevstva Isusa Krista, katolici se korisno podjeljuju u različite organizacije. Najprirodniji kriterij, koji proizlazi i *iz dokumenata samih papa,* jest onaj, koji se odnosi na razlike po dobi i spolu. Tako imamo, u temelju, *četiri velike organizacije: muževa, žena, mladića i djevojaka.* Ova zgodna razdioba organizacija i njihovih ciljevi jasno su označeni od sv. Oca u istom pismu: »Lako je shvatiti, da će se Katolička Akcija, u svojoj provedbi u djelo, razlikovati prama dobi i spolu, isto tako i prama različitim prilikama vremena i mjesta. To će biti ipak na takav način, da se organizacije omladine dadu poglavito na posao pripravljanja i izgradnje, a da zrelija dob izdašno upotrebi svoje snage u apostolatu na širem polju: i tako nijedna forma dobrotvornog djelovanja ne će biti isključena, nijedna zanemarena, koja spada na bilo koji način pod božansku misiju Crkve«. Katolička Akcija je dakle po svojoj naravi općenita. Ona je takova, što se tiče izgradnje čovjeka, jer zahvaća čitava čovjeka, prati ga u raznim dobama njegova života i u mnogostrukim odgovornostima, koje on postepeno preuzima u obitelji, u radu, u zvanju, u jav-

nom životu. Ona je takova, što se tiče samih članova udruženja, u koliko su svi pozvani da surađuju uz bok hijerarhiji, jer Katolička Akcija, u stanovitom smislu, sudjeluje u općoj misiji Crkve.

Svaka organizacija za se ima pred sobom tri cilja, koji ne moraju nužno slijediti baš jedan iza drugoga: 1) prikuplja članove i upisuje ih u središnju organizaciju; 2) brine se za njihov odgoj, koji mora biti potpuno kršćanski; 3) privodi ih k djelovanju.

Jedinstveni i hijerarhijski karakter Katoličke Akcije traži da udruženja raznih organizacija počinju u svakoj župi, da se grupiraju po biskupijama, da se udruže u jednu središnjicu, koja će ih upravljati i koordinirati, jer je uistinu i hijerarhija sastavljena od Pape i biskupa, a biskupije su podijeljene na župe: s druge strane ima pothvata, djelovanja i pitanja koji premašuju djelokrug dijecezanske Katoličke Akcije.

U Katoličkoj se Akciji koordiniraju, bilo kao pomoćne, bilo kao sastavne sile opće organizacije, da budu na raspolaganje hijerarhiji: udruženja, ustanove ili djela, koja se, imajući ili čuvajući svoj vlastiti značaj, brinu za vjerski odgoj ili vrše pod posebnim oblicima neki kulturni ili socijalni apostolat, i prama tome podupiru ciljeve K. A. Praktični je način ove koordinacije različit prama prilikama vremena i mjesta.

Navedimo kao primjer pismo Njeg. Uz. kard. Pacelli-a, državnog tajnika Nj. Svetosti, datiran 30. novembra 1930.: »Osim K. A. u užem smislu, ima ustanova, udruženja, pothvata, koji nastoje nekom divnom raznolikosti organizama, bilo oko jače asketske izgradnje, bilo oko vršenja pobožnih i vjerskih čina, posebice apostolata molitve, bilo oko vršenja kršćanske ljubavi u svim njezinim primjenama, vršeći uistinu izdašni i djelotvorni apostolat, pojedinačni i društveni, sa formama organizacije upravo udešenim za svaki pojedini pothvat, ali zato isto tako precizno različitim od organizacije, koja je vlastita Katol. Akciji, djela koja se ne mogu zapravo nazvati K. A., premda su joj od istinske i providencijalne pomoći.«

Razliku među ovim udruženjima i K. A. lako je utvrditi: 1) Kat. Akcija je strogo hijerarhijska, t. j. paralelna je sa ustrojstvom, koje potpuno počiva na hijerarhijskijskom uređenju Crkve, s temeljem u župi, što ne biva kod djela i udruženja, o kojima govorimo; 2) Katolička Akcija podaje svojim članovima potpuniji odgoj, t. j. ne samo vjerski, nego i moralni i socijalni i posebice opredijeljen prama zvanjima; sama organizacija i mnogostruki pothvati moralnog i socijalnog karaktera, što ih Kat. Akcija može razviti, služe za izgradnju jačih i odvažnijih savjesti, koje će odlučnije sa kršćanskog stanovišta promatrati i rješavati razne životne probleme; 3) Kat. Akcija obuhvaća u svom programu sve forme apostolata, dok pomoćna djela i udruženja rade *samo na vjerskoj izgradnji, ili djeluju obzirom na neki određeni apostolat:* na svaki način tek indirektno uplivaju na polje javnog ćudoređa, na školska i građanska pitanja.

Dakle, u Katoličkoj Akciji »apostolat i suradnja lajkata u apostolatu hijerarhije je sui generis, i odgovara više onome, što naše vrijeme traži«. (Govor Sv. Oca delegacijama Marijinih Kongregacija, 30. marta 1930.)

Isto je tako jasno, da zajednička svrha i upute dane od sv. Stolice više puta, posebice u papinskim pismima kard. Bertram-u i kard. Seguri, »traže da vladaju među ovim ustanovama i Katoličkom Akcijom: izmjenična naklonost i srdačna sloga, i da se pri tome razvije izmjenična saradnja, koja u isto vrijeme umnaža i usklađuje njihovu djelatnost za veće dobro duša i Crkve.«

Ipak je praktični način jednog takovog skladnog djelovanja različit prama prilikama vremena i mjesta.

IV.
GENERALNI PROGRAM KATOLIČKE AKCIJE.

Generalni je program Katoličke Akcije u izvjesnom smislu univerzalan kao što je univerzalna i misija Crkve: »to je apostolat i širenje dobra u svim pravcima i u svim mogućim mjerama« (Pijo XI. 19. marta 1927.), »na način da bilo koja forma dobrotvorne djelatnosti nije isključena, samo da bar s koje strane pripada božanskoj misiji Crkve« (Pismo kardinalu Bertramu). Premda je *Katolička Akcija po svom bivstvu religijozna i vrhunaravna,* ipak se ona bavi i nereligijoznim djelatnostima, ali uvijek i jedino u mjeri, u koliko su one potrebne i usmjerene za izvršenje njezinih ciljeva. Navodimo ih nekoliko.

Religijozna djelatnost: izobrazba u vjeronauku; priprava katehista, religijozne konferencije, obnove (misije) i duhovne vježbe, zajednička pričest, skupno prisustvovanje svetoj Misi, liturgična pouka, satovi klanjanja, svete Pričesti, sveta Poputbina, službe na korist vjerskog bogoslužja, hodočašća i t. d.

Intelektualna djelatnost: proučavanje problema i pitanja sadašnjice u svijetlu katoličke nauke, širenje i tumačenje papinskih dokumenata, posebno enciklika; biblioteke, štampa, tečajevi, religijozni i socijalni tjedni i t. d.

Obiteljska djelatnost: duhovna i moralna priprava mladeži na sakramenat ženidbe, osobito po posebnim duhovnim vježbama; pomoć roditeljima u njihovoj odgojnoj zadaći (vježbe, konferencije), pomoć i zaštita obitelji od strane kršćanskog zakonodavstva.

Karitativna djelatnost: razvitak konferenca sv. Vinka Paulskoga, pomoć djeci, siromasima i bolesnicima, zanimanje za sve oblike dobrotvornosti.

Školska djelatnost: pripomoć katoličkim školama, budnost nad školama; vodstvo učenika izvan škole i t. d.

Moralna djelatnost: uplivanje na javne vlasti i na osobe, o kojima ovisi obrana morala; nadzor nad štampom, kinom, kazalištem, modom; dobar primjer; obnova moralnog osjećaja.

Ekonomska socijalna djelatnost: treba držati na pameti, da »udruženja, koja udešavaju svoju djelatnost prama religijoznom i moralnom programu Katoličke Akcije, kad vrše svoju djelatnost direktno na ekonomskom i stručnom polju, sama snose, što se tiče interesa čisto ekonomskih, odgovornost svoje inicijative i svojih djela. Premda u onom, što se tiče religijoznog i moralnog djela, ovise o Katoličkoj Akciji« (Pismo kardinalu Seguri), koja će na njih vršiti svoj blagotvorni upliv i na taj ih način prodahnuti naukama Crkve, pa se onda i s njima poslužiti kao sredstvima kršćanskog apostolata. (Vidi dodatke).

S obzirom na to bit će korisno da odredimo odnose između Katoličke Akcije i ekonomsko-socijalnih udruženja, koja bi joj mogla biti pridružena preko jednog Sekretarijata.

A) ZADAĆE KATOLIČKE AKCIJE JESU:

1. Primati u pripadnost ekonomsko-socijalna djela i udruženja pomoću ekonomsko-socijalnog sekretarijata, osnovanog u okviru Central. savjeta.
2. Proučavati i izraditi ekonomsko-socijalni program prema katoličkim principima; širiti katoličko mišljenje o raznim ekonomsko socijalnim problemima i podupirati širenje i poznavanje papinskih enciklika, koje raspravljaju o tim predmetima.

3. Pripravljati i označivati programatske direktive za sve manifestacije, akcije i mišljenja katolika.

4. Odgajati i pomagati religijozno i moralno upravljače i propagandiste ekonomsko-socijalnih udruženja.

5. Starati se za religijozno i moralno vodstvo članova, koji pripadaju spomenutim ekonomsko-socijalnim udruženjima.

B) SA SVOJE STRANE EKONOMSKO-SOCIJALNA UDRUŽENJA KOJA PRIPADAJU KATOLIČKOJ AKCIJI DUŽNA SU:

1. Slijediti program prodahnut katoličkim načelima.

2. Prihvatiti metode, koje su u skladu sa kršćanskom pravdom i ljubavi.

3. Priskrbiti udruženim članovima ne samo materijalnu već i moralnu i religijoznu pomoć.

4. Nastojati, da njihovi upravitelji posjeduju osim solidne tehničke spreme također i duh duboko kršćanski i spreman za apostolat.

5. Staviti sebi za svrhu ne samo materijalno i ekonomsko poboljšanje, nego također i moralno i duhovno podignuće svojih članova.

6. Ako će i raditi skupa s dopuštenim političkim strankama, moraju se ta udruženja kao takova održati u posvemašnoj samostalnosti od dotičnih stranaka, ne samo jer su te stranke tuđe Katoličkoj Akciji, nego zato da i same izbjegnu njihovim neizbježivim promjenama.

Politička djelatnost: Katolička Akcija se ne smije miješati sa organizacijama usmjerenim čisto političkim ciljevima, jer ju njezina narav i svrha stavljaju izvan i iznad stranačkih borba (Pismo kard. Seguri). Ali ipak ostajući iznad političkih stranaka, ona razvija djelatnost veoma korisnu za javno dobro, kako je već rečeno, bilo da odgaja dobre katolike i po tom dobre građane, koji će uvijek znati dobro upotrebljavati politiku, bilo da širi katolička načela, a to su načela reda i štovanja auktoriteta. U koliko pak politička pitanja imaju i svoju moralnu i religijoznu stranu, Katolička Akcija može i mora da utječe izravno, okupljujući disciplinovanom akcijom, bez obzira na pojedinačna mnijenja, sve katoličke snage za više interese duša i Crkve (Pismo kard. Seguri).

V.

CRKVENI ASISTENT (DUHOVNIK).

U svakom katoličkom udruženju, u svakom odboru Kat. Akcije nalazi se jedan svećenik, određen od crkvene vlasti, koji se zove *crkveni asistent* (duhovnik).

Uloga duhovnika.

1. *Prema hijerarhiji.* Duhovnik zastupa hijerarhijsku vlast, priopćuje njezine direktive, bdije nad njihovim vjernim i točnim vršenjem. Duhovnici su nazvani od Sv. Oca »suradnici biskupa« (5. rujna 1925).

2. *Prema članovima.* On čini sve, što može, da članovi, a osobito odbornici budu posve odgojeni u religijoznom kršćanskom duhu, e da uzmognu postati korisni pomoćnici hijerarhijskog apostolata. »U glavnom duhovnici nastoje i treba da nastoje, da odgoje prave apostole« (Pijo XI. govor 19. rujna 1930. dijecezanskim duhovnicima Kat. Akcije). To je u u prvom redu zadaća svećenika, jer »samo oni, koji su po sv. redu Kristovi službenici i djelitelji tajna Božjih, podjeljuju ono, što je potrebno da se to ispuni« (Pismo argentinskom episkopatu, 4. veljače 1931).

3. *Prema udruženjima i ustanovama.* Duhovnik je »duša udruženja, začetnik dobrih inicijativa, izvor revnosti«. Uostalom, budući da je Kat. Akcija posve svrhunaravno djelo,

sva njena aktivnost, sav život njenih skupina mora biti prožet vrhunaravnim duhom. Duhovnik i sam i pomoću odbornika mora se pobrinuti, da ove karakteristične točke nikada ne nestane u bilo kojoj ustanovi i manifestaciji Kat. Akcije. Samo to će zajamčiti njezinu solidnost. »Djela učinjena iz nadnaravnog duha, kao ona koja su učinjena od duhovnika nijesu nipošto propadljiva. Ona ostaju trajna kao što i ljubav Gosp. Našeg Isukrsta.« (Pijo XI. 13. prosinca 1928. talijanskim duhovnicima). Važnost uloge duhovnika jasno proizlazi iz njegove velike misije i veoma plemenite zadaće, što mu je povjerena: »*sve upute, svi dijelovi Katoličke Akcije nose pečat onoga, što duhovnik zna i hoće da ostvari*« (Pijo XI. dijecezanskim duhovnicima, 19. rujna 1930). U ovom istom govoru, hoteći da jednom riječi izrazi svu važnost i odgovornost njihove misije, Sv. Otac upravio je u ime Kat. Akcije duhovnicima slijedeće riječi: »In manibus tuis sortes meae«.

Priprava duhovnika.

Budući da se radi o stvaranju »mironosne vojske apostola, koji će predobivati duše za Krista i katoličku Crkvu« (Pismo kard. Seguri 6. studenoga 1929), jasno je, da je potrebna priprava za one, koji će morati poučavati, pripravljati i voditi ne samo vojnike već i vođe ove vojske. U već spomenutom govoru (19. listopada 1930) sv. Otac pokazuje primjer, kojeg nam je dao sam Isus Krist »Božanski duhovnik«, koji, da pripravi apostole, »upotrijebi za ovu pripravu tri godine, dok je vrijeme prije toga bilo, tako reći, neka priprava za ovo odgajanje apostola«.

Potrebna je trostruka priprava:

1. Duhovna. Duhovnik, naime treba da ima duboku pobožnost, neporočan život, žar revnosti za duše, sinovsku odanost naprama Papi i Biskupu, savršenu pokornost nadležnim vlastima.

Dakle potreban je vrlo intezivan nutarnji život. On će pak u vršenju službe duhovnika morati da bude neprestano podržavan, da uzmogne isto tako u izobilju da dade i drugima duhovnog života. Duhovnik mora da ima takvo bogastvo duhovnog života, da se na njega užmognu primijeniti riječi sv. Bernarda, koji je rekao o Bl. Djevici: »plena sibi, superplena nobis«; duhovnik mora da i o sebi može reći: plenus sibi, superplenus aliis. Tako je govorio kardinal Serafini dijecezanskim duhovnicima 15. septembra 1930. Ne može biti čovjek akcije, tko nije čovjek molitve.

2. Kulturna. Duhovnik mora da se opskrbi obiljem znanja, i to tim više raznovrsnog i dubokog znanja, jer mora da dade ne samo srcu već i duhu svojih članova što potpuniji odgoj. »Za množinu svećeničkih služba i za novu službu Katoličke Akcije, zaista ne dostaje pastoralna teologija od nekada. (Pijo XI. govor 19. srpnja 1928. duhovnicima).

Obraćajući se duhovnicima Kat. mladeži poslije jedne sedmice proučavanja i molitve, sv. Otac progovorivši im razdragan ovako se izrazuje: »Vaša se zadaća temelji na specijalnoj pedagogiji; ne sadrži ona svu teškoću pedagoškog umijeća kao takvog, već također onu težu od svake druge, jer se radi o posebnom cilju, da religijozno izgradite mlade ljude, da ih učinite suradnicima takvog uzvišenog djelovanja kao što je Apostolat« (12. ožujka 1926). Jasno je da će ova priprava biti tim brižnija: što je veća odgovornost upravnih organizama, o kojima se radi; što su skupine izobraženije; što su ustanove delikatnije. No u svakom slučaju treba da je vazda u duhovnika solidno poznavanje svetih znanosti (dogmatike, moralke, povijesti, ascetike itd.) i da pozna njihove odnose s najraširenijim zabludama, s najaktuelnijim problemima i s moralnim obvezama različitih staleža i zvanja.

3. Tehnička. Duhovnik mora da ima tačno poznavanje naravi Katoličke Akcije, njene svrhe, njenog programa, njenih direktiva, a to će poznavanje lako dobiti iz brojnih papinskih dokumenata, koji se na to odnose ili su objelodanjeni prema zahtjevima prilika. Treba isto tako da dobro poznaje strukturu i organizaciju cijele Katoličke Akcije, bar u glavnim potezima, da ne zapadne u ekskluzivizam i partikularizam, koji su uvijek opasnost za Katoličku Akciju.

Neka pravila rada.

1. Kako je Katolička Akcija po samoj naravi u uskom odnošaju podređenosti prema hijerarhiji, s druge pak strane mora da ustanovi organizaciju, koja se prostire po čitavom narodu s općim pravilima, duhovnik će se razborito ravnati između ovih dvaju polova: a) ovisnost o biskupu provađajući onaj veoma važan princip: nil sine episcopo; b) obdržavanje pravila, jer hijerarhijska vlast dobro znade, da su odobrena pravila oblici, koje Papa drži za najzgodnije u sadašnjim okolnostima, da se postignu što obilniji plodovi.

2. U vršenju svoje službe, t. j. u svom duhovničkom radu, duhovnik će paziti na narav organizacija, koje mora voditi.

Za udruženja muževa, koja sačinjavaju da tako rečem, okosnicu Katoličke Akcije, njegovo vodstvo će biti takovo, da neće umanjiti energiju i odgovornost, koju je dobro prepustiti odbornicima; s druge pak strane duhovnik će nastaviti izgradnju članova, da sačuva, učvrsti i usavrši odgoj postignut u mladenačkim udruženjima.

Za omladinska udruženja, koja u prvom redu imaju odgojnu svrhu, duhovnik će nastojati da ravna i ubrazdi mladenačko oduševljenje, da izgradi u njima svijest odgovornosti i discipline, da zapriječi, kako se žar mladenačkih

duša ne bi pretvorio u opasnu umišljenost, da ih vodi prema najplemenitijoj žrtvi, žrtvi volje.

Za ženska udruženja duhovnik će zapamtiti riječ sv. Oca, koji je rekao, da će dati blagoslov duhovnicima ženskih udruženja, da ih prati na svakom koraku, u svakom času, u svakoj prigodi i u svakom njihovom poslu. Zatim je naglasio, da je to namjerice rekao: »jer — nadodao je sv. Otac — ne možemo zaboraviti, kako je to sveto, lijepo i uzvišeno djelo i veoma delikatno i vrlo teško, a izvrgnuto pogibeljima i onda, kada nosimo neprocjenjiva bogatstva Božanstva« (1. ožujka 1924).

3. Što se tiče duhovnog vodstva socijalnih ustanova, napose sindikata, duhovnik ne smije uzeti nikakve odgovornosti tehničkog i financijskog karaktera, ali mora biti prikladan i revan svećenik«, sposoban da dade svoju pomoć, »ne samo u duhovnim stvarima, već također i u problemima, koji su u vezi s moralnim načelima«. Zgodnu izgradnju odbornika postići će duhovnik »pomoću sekretarijata, sindikalnih sedmica, naučnih sekcija, sastanaka propagandista, duhovnih vježbi, da tako sindikalna akcija bude prožeta kršćanskim duhom, t. j. duhom ljubavi, pravde i umjerenosti.« (Instrukcija sv. Kongr. Koncila 5. lipnja 1929.). Osobito je za takve svećenike važno opširno i sigurno poznavanje koršć. socijologije.

5. Usprkos mnogobrojnih i velikih poteškoća, na koje nailazi tako delikatan i tako odgovoran rad, duhovnik će naći sigurnu pomoć, po riječi sv. Oca: u ljubavi prema Isusu Kristu, u ljubavi prema Crkvi i u ljubavi prema dušama. Onda će se uvijek, prema riječi sv. Oca, koja se temelji na obećanju Isusa Krista svojim apostolima, u onolikoj mjeri u kolikoj budu duhovnici imali vjere, obistiniti i riječ Kristova: »Činit ćete čudesa još veća od mojih«.

VI.

IZGRADNJA LAJIČKIH VOĐA.

Ova pravila, jasno je, da važe, uz dužne proporcije, i za lajičke vođe Katoličke Akcije, kao što i za one, koji se zanimaju za sindikalna pitanja. Njihova adekvatna i ozbiljna izgradnja nameće se to većom nuždom, što su njihove odgovornosti u današnje doba opsežnije.

U tom pogledu rado svraćamo pozornost na djelo R. P. Josefa Arendta, S. J.: Narav, organizacija i program kršćanskih radničkih sindikata. Pošto je govorio pisac o intelektualnoj izgradnji propagandista, koja mora trajati dvije godine, raspravlja zatim o njihovoj moralnoj izgradnji: »Moralna izgradnja propagandista jednake je važnosti kao i njihova intelektualna izgradnja. Ona obuhvaća: a) reformu karaktera, b) postignuće kreposti, c) odgoj savjesti. Ona je u prvom redu svrhunaravna i zato se služi moćnim pomagalima objave i milosti. Ali isto tako zahtijeva od samog propagandiste znatan i osobito ustrajan napor.« A kad je pisac naglasio ovu točku te potrebu vježbanja u molitvi i u krepostima, posebno se zaustavlja na mentalnoj molitvi, pa propagandistima preporuča svagdašnje razmatranje, posebni ispit savjesti, često primanje sv. sakramenata, svagdanju sv. Misu, duhovno vodstvo i duh. vježbe.

VII.

DODACI OSOBITO S OBZIROM NA TALIJANSKU KATOLIČKU AKCIJU.

1. Organizacija Katoličke Akcije u Italiji.

Poslije zadnjeg statuta Katoličke Akcije u Italiji, objelodanjenog 21. januara 1934., talijanski katolici podijeljeni su u šest organizacija: u Savez muževa, Sveučilištarci, Muška mladež, Savez katoličkih žena, Sveučilištarke i Ženska mladež. Tri ženske organizacije ujedinile su se u Ženski talijanski katolički Savez, koji koordinira njihovu djelatnost. Sveučilištarska udruženja čine posebni odio, bilo radi historijske tradicije, bilo radi posebnih zahtjeva i poteškoća sveučilištarskog pokreta.

Opća organizacija svake skupine oživotvoruje se u župi, u biskupiji i u središnjici.

a) **U župi.** Svaka organizacija, osim sveučilištarske, ima posebnu skupinu: Društvo muževa, Društvo žena, Društvo mladića i Društvo djevojaka.

Svako društvo vodi upravni odbor sa pretsjednikom; društvo duhovno vodi svećenik, koji se zove crkveni asistent (duhovnik). Njegova je zadaća da predstavlja crkvenu vlast, da priopćuje njezine direktive i da bdije nad duhovnom izgradnjom članova. Duhovnik i presjednik imenovani su od biskupa.

Četiri društva u župi združena su u župskom vijeću, koje se sastoji od društvenih pretsjednikâ, jednog pretsjednika imenovanog od biskupa, i od drugih osoba, ne više od četvorice, a izabire ih župnik. Tako je Katolička Akcija na raspolaganju župniku, za sve ono što se odnosi na župsku akciju.

Katolička Akcija je dakle na župskoj bazi, ali ne isključivo župskoj.

b) **U biskupiji:** Župska udruženja svake organizacije ujedinjuju se u dijecezanska udruženja, koja vodi dijecezanski odbor. Taj se sastoji od pretsjednika i duhovnika (Pretsjedništvo), što ih imenuje biskup i od nekoliko savjetnika, što ih izaberu predsjednici dotičnih društava u biskupiji. Čitavu dijecezansku Katoličku Akciju reprezentira i vodi jedno posebno vijeće, koje se zove Dijecezanski odbor (»Giunta«), koji je

direktno ovisan od biskupa i radi u skladu sa općim direktivama Centralnog odbora.

Dijecezanski se odbor sastoji od pretsjednika i duhovnika, koje imenuje biskup i od predsjednika dijecezanskih organizacija ubrojivši i pretsjednike sveučilištarskih udruženja i od dva predsjednika župskih dijecezanskih vijeća. U svakom gradu gdje je središte univerze, ima po jedno udruženje Katoličke Akcije za sveučilištarce, u ostalim gradovima može da bude sekretarijat.

c) **U centrumu** (središtu). Sva župska udruženja i sve dijecezanske skupine spajaju se u centralnu organizaciju. Ova ima centralno predsjedništvo sastavljeno od duhovnika i predsjednika, što ih imenuje sv. Otac. Pretsjedništvo pak samo imenuje savjetnike za razne službe.

Sve su organizacije u svojoj djelatnosti za opće probleme podređene i vođene od Centralnog Odbora, što ga postavlja centralno predsjedništvo (duhovnik i pretsjednik). Ovaj odbor radi u direktnoj ovisnosti od višeg crkvenog auktoriteta; a pomaže ga Savjet (»Consulta«), koji se sastoji od centralnih duhovnika i pretsjednika i od nekoliko pretsjednika dijecezanskih odbora, koje imenuje Sv. Otac.

Profesionalne sekcije. Članovi Katoličke Akcije, koji su upisani u raznim organizacijama, a pripadaju istom zvanju, udruženi su u profesijonalnim sekcijama. Ove sekcije nemaju sindikalne, nego religijozne, moralne i intelektualne ciljeve, u skladu sa programom Katoličke Akcije. Ove profesijonalne sekcije daju mogućnost: a) da se dade potpun odgoj, koji odgovara posebnim zahtjevima društvenog položaja; b) da se bolje upotrebi djelatnost članova u svrhe Katoličke Akcije, osposobljavajući ih za djelo apostolata među njihovim drugovima ili u vršenju njihovog zvanja.

Opaske. Organizacija talijanske Katol. Akcije:

1. Naglašuje jedinstvo i organičku narav Katoličke Akcije;

2. Jasno pokazuje svoju ovisnost od hijerarhije, bilo što hijerarhija imenuje sve pretsjednike i duhovnike, bilo po samom ustroju organizacije, koja tačno odgovara hijerarhijskoj crkvenoj organizaciji;

3. Spaja jedinstveni oblik Katoličke Akcije sa posebnim zahtjevima odgoja i apostolata, koji se mijenja prema raznim udruženjima i zvanjima; u stvari Katolička Akcija ima za bazu šest velikih organizacija, ali njihove članove grupira i prema njihovom zvanju u profesijonalne sekcije.

2. Praktične upute za razvitak Katoličke Akcije.

Narav Katoličke Akcije, riječi sv. Oca, te samo iskustvo pružaju nam neke praktične upute, da se osigura što je moguće bolji razvitak Kat. Akcije.

1. **Vrhunaravni biljeg uvijek i u svemu.** a) To logično slijedi iz naravi i vrhunaravnog cilja K. A.; b) Sv. Otac to često preporučuje naglašavajući prije svega molitvu: »Na prvom mjestu molitva, na prvom mjestu svrhunaravno. Sv. Pismo govoreći o radu, a osobito o socijalnom radu, kaže da uzalud rade oni, koji grade kuću, upravljaju gradom i društvom, ako Gospod ne gradi i ne upravlja. Još jače se mogu primijeniti ove riječi, kad se radi o skupnom djelovanju po biti svojoj vrhunaravnom« (Govor višim odborima 28. VI. 1930); c) to proizlazi i iz iskustva: udruženja živu životom solidnijim i plodnijim u toliko, koliko je vrhunaravni duh u njima intenzivniji; u prvom redu treba upotrebljavati vrhunaravna sredstva, bilo zato da se privuče novih pristaša, bilo da se ustanove nova udruženja, bilo da se učvrsti nutarnji život udruženja i upravljača. Čitavo djelovanje Katoličke Akcije, bilo veliko ili maleno, neka bude pripravljeno, praćeno i pokriepljeno molitvom.

2. **Najprije raditi u dubinu, a onda u širinu.** a) Što se tiče pojedinca, treba se brinuti da mu se poda najprije čvrsta i duboka duhovna izgradnja. Neka čitavo vaše djelovanje kao katoličkih mladića bude upravljeno prema izgradnji vaših savjesti: »Quaerite primum regnum Dei, et iustitiam eius, et haec omnia adjicientur vobis«. Isus je rekao: tražite najprije ono, što je volja Božja. Proučavajte volju Božju i sve će ostalo doći samo od sebe. — (Govor katol. mladićima Rima, 19. oktobra 1923). b) Što se tiče društava treba se brinuti za vrijednost, a tek onda za broj članova. Katol. Akcija mora da stvara apostole, potpune katolike. »Sačuvati i poboljšati;... sačuvati a onda proširiti; paziti najprije na dobar kvalitet, a onda na broj. To će koristiti dobroj stvari« (Govor katol. mladićima Rima 26. juna 1927).

U praksi, treba početi samo s nekolicinom, posebno ih odgojiti, a onda misliti da se broj poveća. Ne može se kod svih postići savršenost. Svi nemaju jednaku čežnju za apostolatom; ali ova goruća želja, ova čežnja za apostolatom treba svakako da bude kod onih, koji su na čelu. Priskrbiti svakom udruženju dobre vođe, dobre osobito po vrhunaravnim odlikama; to treba da bude jedna od najglavnijih briga onih, koji imaju kakve odgovornosti u Katoličkoj Akciji.

3. **Stvoriti elitu u svakoj struci i svakom staležu.** »Danas kad crkvenoj hijerarhiji nema pristupa u lajički svijet, barem u stanovite vrlo široke krugove, Božje milosrđe hoće da predobije te krugove pomoću svjetovnjaka, ali svjetovnjaka prožetih nutarnjim životom, životom molitve i osobito žrtava. Izvana je takav čovjek u svemu sličan drugim ljudima svog položaja, ali u sebi nosi žar božanske ljubavi«. Osim toga naši pristaše članovi stručnih sekcija: a) moraju ispunjavati najvećom točnošću socijalnu zadaću, koju im je Bog odredio i postići u tom nadmoćnost i prevlast, kako to

često preporučuje sv. Otac, koji hoće da članovi Katoličke Akcije budu najbolji katolici, i po tome najbolji činovnici, najbolji radnici i t. d.; b) koristeći se ovom premoći oni će biti za svoje drugove u radu ili staleške drugove kao jedna sretna veza, da ovi upoznaju i uzljube Boga, s kojim oni živu u intimnoj vezi.

4. **Činiti dobro, gdje se samo može.** Vršiti dobro, koje je na dohvatu ruke, kako često kaže sv. Otac, ne propustivši bilo koje dobro, pa premda izgledalo kao manje važno. Treba također imati na umu, da dobro ne pravi buke, i da buka ne čini dobra.

PRAKTIČNI PROGRAM KATOLIČKE AKCIJE.

Nekoliko prethodnih napomena:

1. Program, koji iznosimo, nije isključivo program K. A. Mnoge od ovih točaka već su ostvarene u drugim djelima i ustanovama. (U pismu od 30. marta 1930. Njegove Uzoritosti Kardinala državnog tajnika generalnom pretsjedniku K. A. u Italiji, sv. Otac postavlja razliku između K. A. i udruženja, koja imaju za cilj intenzivnije njegovanje asketskog života, pobožnih djela ili vršenje kršćanske ljubavi. Ova udruženja nijesu K. A. u pravom smislu, ali ju izdašno podupiru i moraju s njom biti u međusobnom izmjeničnom potpomaganju). Katolička Akcija će se osloniti na njih, i u svakom slučaju živjeti u potpunoj slozi s njima.

2. Ovaj se program odnosi na sve organizacije. Neke od ovih točaka pripadaju specijalno nekim organizacijama, a druge se metodički razvijaju od koordinacijskih središta.

3. Program obuhvaća i posao oko odgoja članova, ali isto tako, preko njih, i onih koji ne pripadaju organizaciji; tako se vrši istinski prošireni apostolat.

4. Svaka inicijativa treba da bude uvijek podređena hijerarhiji, čijih se uputa K. A. mora poslušno držati.

5. Nijesmo spomenuli apostolat molitve, trpljenja, dobrog primjera, apostolat potreban i veoma uspješan, koji je uostalom zajednički svima i obvezatan za svakoga.

Kao što smo opazili, polje K. A. je veoma veliko. To je označio najprije Pijo X., zatim Nj. Sv. Pijo XI.: »Neka se ništa, što već bilo na koji način pripada božanskoj misiji Crkve, ne izostavi ili propusti, da se poradi za dobro«. (Pismo kard. Bertram-u 18. novembra 1928). Ovo može da se odnosi i na trostruku vlast, koju je Krist dao svojoj Crkvi, i baš u vršenju ove vlasti sastoji se njena Božanska misija: vlast naučavanja, posvećivanja i upravljanja. Katolička Akcija, koja je sudjelovanje svjetovnjaka u hijerarhijskom apostolatu, i ako nema ovih prerogativa, pruža ipak svu svoju pomoć hijerarhiji, koja je pozvala lajikat na ovu suradnju.

KATOLIČKA AKCIJA SURAĐUJE U MISIJI NAUČAVANJA.

a) **Apostolat za vjeronauk.** Crkvenom dozvolom sudjeluje u poučavanju katekizma u župama (pripravljajući za sv. Potvrdu, za prvu sv. Pričest i t. d.) i u školi (osnovnoj i srednjoj), otvara i uzdržava škole, koje će pripravljati katekiste. Napokon, Katolička Akcija općenito pomaže, da se na šire i na dublje upoznaju Božje stvari: širenjem i tumačenjem Evanđelja, Sv. Pisma, liturgije, crkvene povijesti, papinskih dokumenata i tako dalje.

b) **Kulturni apostolat:** proučava probleme svake vrsti, filozofske, znanstvene, moralne, socijalne u svijetlu katoličke nauke, i ovo naučavanje širi u narodu (pomoću krugova (cercles) za proučavanje, tečajeva, konferenca, nacijonalnih tjedana za kulturu, gradskih ili župskih tjedana, poučnih dana).

c) **Školski apostolat:** na osnovu prava Crkve u poučavanju pripravlja vrijedne učitelje uzgojene u religioznom i moralnom duhu, otvara i potpomaže katoličke škole; nastoji da u školi zavlada kršćanski duh; drži pouke za nepismene itd.

d) **Apostolat dobre štampe:** vrši pismenu propagandu religijozne kulture; izdaje organizacijske i odgojne listove i časopise za članove Katoličke Akcije; novine i revije, rasprave, brošure i t. d.; osniva biblioteke.

e) **Misijski apostolat:** širi evanđelje u nevjerničkim krajevima, pomaže molitvom, milostinjom, propagandom papinska misijska udruženja.

f) **Apostolat za obnovu vjere,** posebice proti protestantskoj propagandi.

KATOLIČKA AKCIJA SUDJELUJE U MISIJI POSVEĆIVANJA.

a) **Ona pripravlja i prati podjeljivanje sakramenata,** da budu dostojno primljeni i da donesu trajnih plodova. Posebno Katolička Akcija goji Euharistijski apostolat. Euharistija mora da joj dade smjernice i duh. Euharistija je izvor duhovnog života i svetosti. Dakle: apostolat uskrsne pričesti, pričesti za bolesnike, prve pričesti, mjesečne naknadne pričesti, svakdanje pričesti, ura klanjanja, noćnog klanjanja, euharistijskih dana, euharistijskih kongresa, pa i župskih, te sve ono što se odnosi na crkveno bogoslužje.

b) **Za uzgajanje svećeničkih zvanja** Katolička Akcija u Italiji izabrala je i prihvatila slijedeća sredstva: za **udruženje muške mladeži** ustanovljena je »Svetkovina svećenstva«, kojom se prigodom mladeži stavlja pred oči dragocjeni dar, što ga daje božanski Učitelj onima, koji će biti njegovi službenici, te ljepota i veličina svećeničkog rada ne samo na svrhunaravnog, nego i sa socijalnog gledišta. O ovom se često govori prigodom duh. vježba, koje baš divno

pristaju ovom apostolatu, i tako se djecu poučava pod imenom »malog klera« u »Schola cantorum« i sprema ih se da u službi Božjoj vrše svoje prve službe. Najsvečaniji je dan udruženja muške mladeži, kada koji član ove skupine »Mali kler« uspije, prešavši sve etape zvanja, da pristupi prvi puta žrtveniku Gospodnjemu. **Udruženju ženske mladeži** stavljeno je u dužnost da sabire milostinje za svećenička zvanja, i to vrši velikim oduševljenjem; podupire svaki pothvat u korist sjemeništa, a veledušnije članice udruženja nastoje da na vlastiti trošak uzdržavaju jednog sjemeništarca. **Udruženje katoličkih žena** nastoji knjigama i konferencama, da majke shvate, koliku čast Bog iskazuje obitelji kad uzima svećenika iz njezine sredine. Udruženje je ustanovilo: »Pomoć siromašnom sjemeništarcu«. Mnoge skupine obvezuju se uzdržavati »svog vlastitog sjemeništarca«. Zaslugom ovog udruženja ustanovljena je svetkovina »Majke svećenika«. Osim toga sve organizacije Katol. Akcije pomažu ovo djelo molitvama, a osobito urama klanjanja. **Talijanska katolička mladež** dala je od mjeseca septembra 1929. do istog mjeseca 1932. g. 4770 religioz. zvanja. Od ukupnog broja oko 50 hiljada) »kat. djece«, koja potpadaju pod djelovanje udruženja Katol. žena, ušla je u sjemenište gotovo jedna hiljada kroz ove tri posljednje godine.

c) **Katolička Akcija daje podstreka ili pomoći** djelima i ustanovama, kojima je cilj **posvećivanje ili duhovni napredak** (duhovne obnove radnika, duhovne vježbe, misije, vjerska udruženja, hodočašća, zajedničko prisustvovanje sv. Misi i t. d.).

d) **Katolička Akcija podupire posvećenje obitelji,** pripravljajući zaručnike, sanirajući brakove, pomažući posebno roditelje, posvećujući obitelji Presvetom Srcu.

e) Katolička Akcija mora budno paziti da stvori okolinu prožetu kršćanskim duhom. Odatle

sav **apostolat za obranu morala** proti loših novina, mode, nepristojnih zabava, psovke, čemu treba suprotstaviti dobru štampu, pristojne zabave i t. d.

f) Katolička Akcija mora promicati i podržavati **djela socijalne ljubavi:** za djecu (oratorije, patronaže i t. d.), za siromahe (Konference sv. Vinka Paulskog), za bolesnike (pohađanje po bolnicama), za radnike (pomagati ih religijozno i moralno, pa i u sindikalnim organizacijama, a da pri tom ne preuzmemo tehničkih odgovornosti). Ona mora sudjelovati i u javnom životu, ne kao stranka nego uzgajajući dobre građane i braneći načela reda, sloge i rada.

Što se tiče vršenja vlasti upravljanja, koja je povjerena crkvenoj hijerarhiji, lajikat nema u tome nikakva direktnog udjela. Katolički lajikat u redovima Katoličke Akcije učestvuje u obrani prava Crkve, pazi da se vrše njezine odredbe i odluke. Primjerom i propagandom potiče na odanost, poslušnost i ljubav prama papi i hijerarhiji.

3. Katolička Akcija i ekonomsko-socijalna akcija.

U širem smislu, ekonomsko-socijalna akcija obuhvaća sve inicijative, bilo pravednosti bilo socijalne ljubavi, koje nastoje da pomognu najpotrebnije socijalne klase u obrani njihovih interesa i potreba, nadopunjajući nedostatak zakon. mjera drugim djelima, n. pr.: besplatnim stručnim školama, zakloništima, bolnicama, morskim i gorskim oporavilištima i t. d.

U užem se smislu pod ekonomsko-socijalnom akcijom razumijeva djelatnost za poboljšanje ekonomskog položaja radnika pomoću zadruga, uzajamnih štedionica i t. d., a osobito pomoću raznih Sindikata te pomoću zgodnih intervencija kod pretstavnika zakonodavne vlasti, da se postignu razne zaštitne mjere za rad.

Koje je sada stanovište Katoličke Akcije prema takovoj ekonomsko-socijalnoj akciji? Mi odgovaramo da je stanovište Katoličke Akcije jasno označeno po samoj njezinoj definiciji. Katol. Akcija obuhvata direktno sve oblike ekonomsko-socijalne akcije, koje spadaju pod apostolat Crkve i ona ih obuhvata na način, po kojem spadaju u ovaj apostolat, bilo direktnim i neposrednim putem, bilo indirektnim i posrednim.

Budući da su pravda, milosrđe i dobrotvornost bili uvijek osobito svojstvo Crkve, svi pothvati i oblici djelatnosti, koji imaju za prvu svrhu ljubav i dobrotvornost, direktno pripadaju Katoličkoj Akciji. Isto tako i svi organizirani pothvati i oblici djelatnosti za obranu prava i pravice. Ali ovi posljednji, u koliko imaju u vidu cilj materijalnog reda, te se prama tome odnose na politiku i civilno zakonodavstvo, pripadaju Crkvi i po tom Katoličkoj Akciji samo indirektno. To će reći da Katolička Akcija ima za zadaću da daje ovim ekonomsko-socijalnim akcijama programatske ili načelne upute, a ne upute stručnog i upravnog značaja, kako je rečeno u pismu kardinalu Seguri: »Udruženja, koja udešavaju svoju djelatnost po vjerskom i moralnom programu Katol. Akcije, izvršujući svoju djelatnost direktno na polju ekonomskom i stručnom, snose same za sebe u svemu, što se tiče čisto ekonomskih interesa, odgovornost svojih inicijativa i svojih pothvata; dok za ono, što se tiče vjerske i moralne strane, zavise o Kat. Akciji.

Radi toga Crkva i Katolička Akcija imaju misiju da podupiru, nadahnjuju i vode ove pothvate po katoličkim načelima, odvraćajući ih od najmanje zloporabe ili socijalne nepravde. Katolička Akcija po tome surađuje na blagostanju radnika, koje je potrebito koli za opsluživanje Božjega zakona, toli i za obranu i sačuvanje samoga radnika od socijalizma i komunizma. Budući da ovi pothvati idu direktno za materijalnim i ekonomskim ciljem te zato moraju upotrebljavati sasvim profana sredstva i djela, pa stoga imaju i materijalnih odgovornosti, radi svega toga se oni ne smiju smatrati Katoličkom Akcijom kao takovom, i ako imaju s njom nužnih odnošaja. To nam pokazuje, koja se golema zadaća pruža Katoličkoj Akciji, bilo direktno bilo indirektno.

Na polju njezinog direktnog utjecaja nalazimo: Družbu sv. Vinka Paulskoga, večernje škole, zakloništa, bolnice, sanatorije, gorske i morske kolonije i sve oblike pravo shvaćene dobrotvornosti, koji bez i najmanje povrede osjetljivosti radnika, očituju duh Crkve i njezinu majčinsku brigu prema potrebnima. Ove forme akcije mogu dapače dati uspješnije i stvarnije rezultate nego li druge, jer direktnije ciljaju na duhovni uspjeh pojedinca i obitelji. Znamo za primjere obraćenja komunistički nastrojenih radnika zbog dobra, što je bilo učinjeno njihovoj djeci po tako jednostavnoj instituciji gorskih kolonija.

Što se tiče »područja indirektnog upliva« djelatnosti katoličkih organizacija, nalazimo ga označena u pismu što ga je Sv. Otac dao upraviti u rujnu 1929. god. predsjedniku »Lige Udruženjâ katoličkih radnika i radnica u Njemačkoj« »Reichsverband der katholischen Arbeiter und Arbeiterinenvereine Deutschlands«). Između ostaloga ovo pismo kaže: »Braneći radnike protiv krivih nauka, vi pokazujete da ste dobro shvatili svečano upozorenje, što ga je u konzistoriju od 18. novembra 1924. Sv. Otac uputio katolicima, da ih opomene, neka nastoje svim silama, kako bi uklonili teške pogibelji i katastrofe socijalizma i komunizma. Ne samo to, nego oslanjajući se na preporuke Njeg. Svetosti, koja kaže da će se »ova obrana realizovati u toliko više i bolje, ako se pokuša poboljšati u isto doba fizičke i ekonomske, vjerske i moralne prilike radnika i uopće proletara«, vi provađate

veličanstveno djelo socijalne izgradnje, provađajući tako u djelo — kako i vi kažete — principe što ih je Nj. Svetost u mnogim govorima naglasila, i koji su bili nedavno razloženi u pismu Sv. Kongregacije Koncila biskupu u Lille-u.

»Sv. Otac je sretan, da po vašem pismu konstatira dobro, što ga čine katolička udruženja u Njemačkoj, bilo podupirajući potrebne mjere i zaštitne zakone, proglašene od države, bilo provađajući saradnju radničkih organizacija, bilo pravičnim podjeljivanjem potrošnje, povećavanjem uštednje, brinući se također za zdrave stanove, potrebne za zadovoljan i pošten obiteljski život, što sve doprinosi obrani prava radnika i uvećavanju njegova blagostanja, osobito pred zahtjevima sadašnje velike industrije. »A ono što najviše vrijedi, vi dijelite ova dobročinstva kao djela pravice i socijalne ljubavi, pa tako to nije rezultat klasne borbe, koja je proizašla iz mržnje jednih prama drugima, ili iz neuredne požude za zemaljskim blagostanjem. Vi dapače nastojite da ova dobročinstva budu sredstvo intelektualnog, moralnog i vjerskog usavršavanja udruženih članova, postizavajući tako pravo pridignuće naroda, koje se sastoji ne samo u tome, da mu se namakne što veće ekonomsko blagostanje, nego da ga se oslobodi od strašne zablude tiranstva i pokvarenosti i da mu se osigura neprocjenjiva korist divnog svijetla Evanđelja.«

Iz svega ovoga jasno se vidi, kako i pothvati i inicijative, koje nijesu neposredno pod Katoličkom Akcijom, mogu biti uspješna sredstva apostolata, ako slijede upute Katoličke Akcije i ako se dadu od nje rukovoditi.

4. Različita značenja riječi »Politika«[1]

Dolazimo do vrlo delikatne točke za Katoličku Akciju, na njezin odnos s politikom. Ovdje se govori o Akciji kao takovoj, o njezinim udruženjima, organizacijama, društvima, upravama kao takovim, a ne o pojedinim njezinim članovima. Reklo se je, da je Katolička Akcija, pošto se ne bavi politikom, socijalni faktor bez važnosti, niti može da bude ubrojena kao socijalni faktor. Precizirajmo izraze! Što razumjevamo pod **politikom?** Dolazimo odmah do prvorazredne distinkcije, što ju je sam Sv. Otac toliko puta razjasnio u svojim dubokim i tako jasnim govorima: **Politika u pravom i bivstvenom smislu** je nauka i umijeće, da se realizira opće dobro po zakonima i ustanovama suglasnim sa kršćanskim principima. Ona sobom nosi nastojanje i brigu oko javnog blagostanja te pravog napretka socijalne dobrobiti; ona se podudara sa socijalnim moralom, dapače i s najvećom i s najširom zapovijedi: zapovijedi ljubavi! Očevidno je, da se Katolička Akcija na nijedan način ne može dezinteresirati za ovu politiku; to bi bilo isto kao da se dezinteresira za ljubav općeg dobra. To opće dobro (koje se promiče na hiljade načina u individualnom, domaćem i socijalnom životu) ostvareno je pomoću zakonodavnih mjera, koje svaki građanin mora, u koliko je građanin, promicati po svojim silama. A tada riječ »politika« označuje sredstva, što ih građanin upotrebljuje, da direktno surađuje u izrađivanju ovih zakona i ovih mjera. Ovo surađivanje građanina je kontingentno koliko po svojem opsegu, toliko po svojoj uspješnosti već stoga, što opće dobro, posmatrano sa socijalnog gledišta u

---

[1] Slijedeće su stranice uzete iz konference održane u palači kancelarije u Rimu u septembru 1930. o talijanskoj Katoličkoj Akciji.

micrama i zakonodavstvu države, nije od svih gledano na jednak način ni s istog stanovišta.

Od apsolutnog pa do parlamentarnog režima tražilo se je ostvarenje javnog blagostanja na najrazličitije načine, s većim ili manjim sudjelovanjem građana. U nekim ustavnim formama uvažuje se nadasve kakvoća osoba i njihova sposobnost, a druge opet — moderne demokratske forme — drže više do broja.

Sada sudjeljuju građani u upravljanju države osobito biranjem svojih zastupnika. Budući da vlada razlika mišljenja o načinu i sredstvima, kako da se ostvari opće dobro, građani se grupiraju po križanju interesa pojedinaca i interesa klase, ili još po ličnom njihovom mišljenju, kako tko promatra i rješava različita politička i socijalna pitanja. Ove grupe sačinjavaju političke stranke (monarhijska, republikanska, legitimistička, konservativna kršćansko-demokratska i t. d.).

Evo nas dakle **na drugom, sadanjem kontingentnom značenju riječi »politika«** t. j. na onom kojim se ne označuje opće dobro čitavog ljudskog društva po principima socijalnog morala, nego posebno jedno sredstvo za ostvarenje općeg dobra posmatrano sa izvjesnog stanovišta, jer jedna stranka gleda s jedne strane, druga s druge često posve oprečne. To je zapravo popularni i sadašnji smisao riječi **»politika«**. Ako sada promatramo nauke, kojima su prodahnute ove stranke, sa stanovišta Katoličke Akcije t. j. Crkve, možemo odmah zapaziti drugu duboku razliku između stranaka, koje imaju orijentaciju izričito protivnu nauci Crkve, i onih koje nijesu protiv ove nauke, ili još bolje priznavaju je te se od nje nadahnjuju.

Naravno, ne zaustavljamo se kod stranaka, koje su zadahnute ideologijom protivnom moralnom zakonu te su osuđene od Crkve. Jasno je, da Katolička Akcija ne može nego da odbaci i da osudi ove stranke. Govorimo o strankama, kojima

katolici mogu pripadati, t. j. onima, koje se ne ravnaju prema ideologijama vjeri protivnima. K. A. ne može biti indiferentna prema strankama, koje u većoj ili manjoj mjeri primjenjuju katoličke principe; isto tako ona ne može braniti svojim pristašama da pripadaju dopuštenim strankama, samo ako one nastoje da ih poštuju kao katolike (da poštuju njihove katoličke osjećaje).

5. Razlika između Katoličke Akcije i političkih stranaka.

Uostalom, sve da postoji savršeno suglasje principa, pa da se radi i o najboljoj političkoj stranci, koja bi se mogla poželjeti sa stanovišta katoličkih principa, K. A. će se uvijek bitno razlikovati od takove stranke sa dva razloga. Prvo, zbog prolazne političke uloge, koja sačinjava dio posebne djelatnosti svake stranke, a ta se uloga odnosi na sve političke, administrativne i socijalne probleme. Ovi pak problemi, izuzevši dakako načela ljubavi prama domovini, pravde, surađivanja klase i t. d. — dopuštaju razna pravilna rješenja. Očevidno je, da Katolička Akcija ne može svojim auktoritetom poduprijeti jedno ili drugo prijeporno rješenje, i da ona mora pustiti svojim članovima slobodu, da se opredijele na onu stranu, koja im se čini najboljom. S druge strane, između Katoličke Akcije i političke stranke još proizlazi duboka razlika iz različite svrhe, koja označuje osobitu narav svakog kolektivnog gibanja. Dok politička akcija radi direktno za vremenito blagostanje po moralnom zakonu, Katolička Akcija naprotiv ima za svrhu isti cilj kao i sama Crkva, t. j. vječno dobro duša. Ipak dobro je, da se ponovi, živući i djelujući među ljudima, ona se nipošto ne dezinteresira za njihovo materijalno blagostanje, već ona ga uspješno podupire, jer — kako je već rečeno — da se može mirno i stalno

održavati Božji zakon, potrebno je, da je svima osigurana neka stalna količina materijalnog blagostanja. Može se reći o Katoličkoj Akciji ono, što u enciklici »Immortale Dei« Leon XIII. govori o Crkvi, da, iako nastoji oko vječnog dobra, ona ipak tako pomaže vremenitom dobru puka, da ne bi mogla u tom učiniti ni više ni bolje, kad ne bi bila ustanovljena nego jedino za to.

Kad je jasna ta bitna razlika predmeta, naravno je, da su upravni organi različiti. Vođe Katoličke Akcije ne mogu biti na čelu političkih grupa; društva Katoličke Akcije ne mogu biti politička društva, niti postati agenti ni oruđe političkih stranaka, pa bilo i najizvrsnijih.

6. Dodirne tačke Katoličke Akcije i politike.

Između Katoličke Akcije i politike ima ipak dodirnih tačaka. One su od veće ili manje važnosti, prema tome kako se promatra politika: ili **u bitnom smislu** kao umjeće i znanje koje, pospješuje dobro zajednice te prema tome ne može, a da ne pazi na crkvene zakone, ili se pak promatra u sporednom značenju, u koliko je praktično sredstvo, po kojemu ova ili ona skupina građana traži u konkretnom smislu neko zajedničko dobro, i stoga i formira političku stranku ili upisuje se u nju. I tako se zauzima radije za jedno ili drugo mišljenje ili političku struju, što je inače prepušteno slobodnom raspravljanju građana, pa i katolika.

Ali ako možemo ustvrditi, da Katolička Akcija ima dodirnih tačaka, ili još tačnije da surađuje na vrlo važan način sa »politikom«, kad je gledamo s prvog stanovišta t. j. sa principa, koji je moraju inspirirati i koji su predmet kršćanske sociologije, moramo dodati, da je Katolička Akcija konkretno izvan i iznad političkih stranaka, pa i onda kad ona vrši prema njima kakvu korisnu ulogu. Doista,

ako promatramo politiku u njezinom **bitnom i uzvišenijem smislu,** u tome naime što je u njoj apsolutno i stalno, i što mora tvoriti temelj svake poštene stranke i vrhovnu direktivu svakog režima, vidimo, da ona otvara Katoličkoj Akciji polje, na kojem ona ne može ostati bezbrižna i indiferentna, nego da ona tu mora uspješno posredovati u smislu, što smo ga naznačili.

Da spomenemo nekoliko konkretnih primjera: Kod svih naroda ima neka radna politika, u kojoj surađuju stranke, vlade, kao što i sociolozi. Svaka stranka može proučavati i predlagati razne: ustanove, zakone, načine osiguranja, obrane, suradnje, kao sredstva više i manje uspješna, da se na najbolji način riješi to životno pitanje. Ali ima također velikih principa kršćanskog socijalnog morala, što su ih svečano izrekli Veliki svećenici od Lava XIII. do Pija XI., koji teže za podignućem i zaštitom malenih, za suradnjom klasa, za mirom i slogom naroda. I kako su Veliki svećenici u pojedinom svečanom času povijesti, svijesno ušli u socijalno pitanje, u ono što se zove politika rada, da izvrše svoju zadaću naučavanja, isto tako i Katolička Akcija može i mora utvrditi i razglasiti sa tog uzvišenog stajališta bitne principe morala i tako poduzeti akciju, koju možemo u širokom smislu nazvati **eminentno socijalnom,** t. j. **političkom** a možemo također ustvrditi, da je Katolička Akcija uvijek ispunila tu ulogu tako dobro, da je u formiranju savjesti raznih društvenih klasa, sretnim uplivom na javnu vlast izvršila neosporivi utjecaj ne samo na javno mišljenje, nego i na isto sastavljanje nekih vrlo dobrih odredaba, koje su sada u kreposti.

Drugi primjer: školska politika je svim strankama vrlo na srcu; svaka od njih može predlagati naučne programe više ili manje savršene ili građene prema potrebama sadašnjice. Ali glavni principi, koji vladaju pitanjem škole, diktirani su

samim božanskim zakonom, a uči ih Crkva, te nam ih duboka i providencijalna enciklika o odgoju mladeži snažno ponavlja. Katolička Akcija izjavljuje, da ona mora imati neku »školsku politiku«, koja je njezina.

Nema sumnje, da politika obitelji shvaćena uvijek u istom smislu, ne zanima Crkvu manje nego li državu. Stranke mnogo nastoje, da iznađu zgodnija sredstva da podupiru dobrobit obitelji, da joj umanje poreze, da urede pravo nasljedstva, da daju pripomoć majkama, da osnuju ubožnice za djecu, azile i t. d., ali treba prije svega braniti jedinstvo i mir obitelji, promicati svetost ognjišta, jer će to prema nauci enciklike **»Casti connubii«** dati Crkvi i domovini brojnih sila. Takav je zadatak Katoličke Akcije u politici obitelji.

Mogao bih i nastaviti, jer ima još crkvena politika, nad kojom mora bdjeti Katolička Akcija, koja postoji kao i politika, koja uređuje pojave umjetnosti, javne priredbe, štampu, igru. Ova politika ima važnih odnošaja sa moralnošću, pa otvara široka polja, na kojima Katolička Akcija treba da vrši svoj blagotvoran upliv, jer — kako je pravo rečeno — na dnu svakog socijalnog pitanja je jedno moralno pitanje.

7. Odnošaj Katoličke Akcije i političkih stranaka.

Da vidimo sada dužnosti Katoličke Akcije prema konkretno gledanim političkim strankama.

Kako je već rečeno, ona se drži izvan i iznad stranaka. Oni, koji upravljaju Katoličkom Akcijom ne smiju se staviti na čelo političkih stranaka. Njihova individualna osobnost skoro iščezava pred važnošću službe, koju oni vrše, gdje oni korisnije upotrebljavaju svoje vrijeme i svoje snage, što je sve i na korist naroda.

Ali kada smo ovo glasno i jasno naglasili, Katolička Akcija ima ipak blagotvornih odnošaja s tim političkim strankama. Doista:

1. Ako se radi o strankama neosuđenim od Crkve, koje su dapače zadojene kršćanskim idealom, kako smo gore razjasnili, Katolička Akcija ih ne pobija, ona ne postavlja zapreku prikupljanju njihovih pristaša, niti izvršenju njihovog programa, koji su priznati kao suglasni sa razumom i općim dobrom. Ona dapače dopušta, da se njezini članovi mogu upisati »kao privatni građani« u stranke za koje oni misle, da su bolje i više u skladu sa njihovim težnjama i opravdanim interesima. Po svom ustrajnom radu izgrađivanja, ne samo religijoznog i moralnog, nego također socijalnog i stručnog, Katolička Akcija pomaže državi odgajajući izvrsne građane, ona tako pripravlja birane elemente, kojima se mogu okoristiti različite stranke, što je također opet na korist same države.

2. Dapače i u samom konkretnom ostvarivanju stranačkog programa, Katolička Akcija je uvijek spremna sarađivati, podupirati sve ustanove dobrotvornosti, pripomoći, staranja i t. d., što liječe zla svih vremena i svih krajeva, pa tako mogu biti najbolji dio svake poštene stranke, a sigurno spadaju i u program Katoličke Akcije.

3. Napokon prama strankama Katolička Akcija ima još dužnost:

a) da ih opominje, da nikada ne pretpostave interes stranke, pa bio kako velik, uzvišenim interesima Boga i duša, što se često može desiti kod svakidašnjih slučajeva radne politike, kao n. pr. kod raznih saveza ili političkih kompromisa s drugim strankama ili vladama; kada bi se drukčije radilo, u praksi više bi se rušilo nego li gradilo.

b) da ih odvrati od žestine stranačkih borbi, da ih navede na mirno posmatranje stvari, na uzajamnu ljubav u neizbježivim praktičnim nesugla-

sicama. Katolička Akcija ima dapače dužnost ujediniti i pomiriti katolike, koji su politikom razdijeljeni na različite stranke, u jedan viši ideal pravog socijalnog blagostanja, prama poznatom načelu: ako nas politika dijeli, vjera nas ujedinjuje. Povijest nas tako uči, da često nadođe nužda, koja nam nameće strogu dužnost, da se za obranu religijoznih i socijalnih interesa ne smijemo obazirati na nesuglasice pojedinačkih mijenja ili političkih voljica, nego se moramo ujediniti na zajedničkoj bazi. Ova misija mira, jedinstva među katolicima i promicanja jedino pravih dobara, daje Kat. Akciji uzvišeno dostojanstvo. Ona se stavlja nad dnevne stranke, i ne miješa u njihove borbe.

K. A. prosvjetljena po Crkvi, čija je ona kćerka i službenica, mora biti, kako u istinu i jest, uvijek i posvuda, djeliteljica božanskih dobročinstva narodima i pojedincima.

I.
STATUTI TALIJANSKE KATOLIČKE AKCIJE, CILJ I USTAV.

Čl. 1. Talijanska Katolička Akcija, koja je po definiciji Sv. Oca Pape Pija XI. suradnja lajika u Apostolatu hierarhije, udružuje pomoću posebnih organizacija sve lajike, koji hoće da rade na širenju katoličkih načela i na njihovom ostvarenju u individualnom, obiteljskom i društvenom životu. Posvećena je Presvetom Srcu Isusovu i stavljena pod zaštitu Presv. Djevice, koja se štuje kao Vel. Gospa, i Sv. Franje Asiškoga.

Organizacije Katoličke Akcije vrše svoju djelatnost izvan svake političke stranke i organizacije i pod izravnom odvisnošću od Crkvene hijerarhije.

Čl. 2. Katolici Italije, koji hoće da imaju udjela u Katoličkoj Akciji, upisuju se u jednu od slijedećih organizacija:

1. Savez Muževa;
2. Muška Omladina;

3. Studenti;
4. Savez žena;
5. Ženska omladina;
6. Studentkinje.

Da se njihovo djelovanje uredi prema cilju i da se olakoti proučavanje svih problema, koje posebno interesiraju ženu, tri ženske organizacije sačinjavaju Ženski Talijanski Savez, koji se upravlja posebnim statutom.

Čl. 3. Svaka od ovih šest organizacija obuhvaća:

a) Mjesna udruženja, koja su redovno u vezi sa župom, te imaju Upravno Vijeće, koje se sastoji od duhovnika i pretsjednika imenovanih od Biskupa te stanovitoga broja izabranih Vijećnika.

Radi svoga posebnoga karaktera, universitetska su udruženja na dijecezanskoj bazi.

b) Dijecezanska Vijeća, koja se sastoje od duhovnika i pretsjednika, obojice imenovanih od Biskupa, i od Vijećnika, biranih od predsjednika raznih društava u dijecezi.

c) Predsjedničku centralu, koja se sastoji od duhovnika i predsjednika imenovanih od Sv. Oca. Ovo predsjedništvo svake dvije godine imenuje vijećnike, koji vrše razne službe.

Župska i dijecezanska vijeća stavljaju u sklad djelatnost ovih šest organizacija u župi i dijecezi.

Centralni Biro ima da ravna djelatnost ovih šest Predsjedništva organizacija i da im daje glavne direktive.

Čl. 4. Zastava udruženja Katoličke Akcije je nacijonalna zastava.

Znak je jedinstven za sva udruženja: Križ sa riječima: »Azione cattolica italiana« a svaki nosi oznaku svoje organizacije.

Župska vijeća.

Čl. 5. U svakoj je župi Katolička Akcija zastupana po župskom vijeću, sastavljenom od pred-

sjednika, kojega imenuje biskup, te od svih predsjednika udruženja Katoličke Akcije i od upravitelja katoličkih institucija župe, kojima je cilj Apostolat. Župniku pripada vrhovna uprava.

U župama, koje su bez udruženja Katoličke Akcije, župsko vijeće je sastavljeno od nekoliko župljana, koje izabere župnik i ti postaju promicateljni organ župske Katoličke Akcije u skladu sa generalnim dijecezanskim vijećem i sa dijecezanskim Vijećima (raznih organizacija).

Čl. 6. Župsko Vijeće stavlja u sklad djelovanje raznih katoličkih udruženja i djela u župi, njegova je uloga da u župi promiče i upravlja manifestacije općeg karaktera. Bdije nad izvršenjem inicijativa danih od viših organa Katoličke Akcije.

Čl. 7. Vijeće imenuje tajnika, kojega uzima iz svoje sredine, a može da nekim članovima povjeri razne službe po uputama dobivenih od općeg diecezanskog Vijeća.

Čl. 8. Članovi vijeća ostaju u službi tako dugo, dok su u službi kod dotičnih udruženja. Predsjednik i tajnik se imenuju svake dvije godine.

Generalna Dijecezanska Vijeća.

Čl. 9. Generalno dijecezansko Vijeće zove se: Giunta diocesana di..... uz ime dijeceze. Predstavlja i upravlja, pod izravnom ovisnosti od Biskupa i po direktivama danim od centralnog Biroa svu Katoličku Akciju dijeceze, napose vrši slijedeće funkcije:

Promiče dijecezanska vijeća raznih organizacija Katoličke Akcije, i nastoji podizati ustanove, koje vode isti ciljevi, što vode Katoličku Akciju.

Stavlja u sklad djelatnosti opće naravi, spriječava nametanje inicijativa, nadzirući njihovo ostvarenje i bdijući, da ne bi prešle djelokrug svakog pojedinog udruženja, potpomaže ustanovljenje župskih vijeća i pomaže ih u njihovom funkcioniranju.

Čl. 10. Generalno dijecezansko vijeće se sastoji od duhovnika i predsjednika, imenovanih od biskupa, od dijecezanskih predsjednika onih šest organizacija i od dvaju predsjednika župskih vijeća, koje biraju pretsjednici župskih vijeća dijeceze. Generalno vijeće imenuje članove biroa pretsjedništva, što ga sastavljaju, osim pretsjednika i duhovnika, još i potpredsjednik, blagajnik i tajnik, koji može da bude biran i izvan generalnog dijecezanskog vijeća. Predsjednički Biro bdije nad svim onim, što se tiče redovitog djelovanja Katoličke Akcije; sazivlje generalno dijecezansko vijeće i izvršava njegove odluke i pazi na djelovanje Sekretarijata, o kojima je govor u slijedećem članu.

Duhovnici dijecezanskih organizacija mogu prisustvovati sjednicama Generalnog Vijeća.

Svi članovi ostaju u službi kroz dvije godine.

Čl. 11. Generalno Vijeće, obzirom na pojedine djelatnosti, ustanovljuje u svom krugu Sekretarijate, kojima će Centralni Biro Katoličke Akcije preko Pretsjednika Generalnog Dijecezanskog Vijeća dati potrebne upute za rad, što će im biti povjeren. Voditelji Sekretarijata prisustvuju sjednicama Generalnog Vijeća i imaju savjetujući glas.

Čl. 12. Duhovnik Generalnog Dijecezanskog Vijeća brinut će se, da periodično saziva dijecezanske duhovnike raznih organizacija, da bi proučavali i rješili pitanja, koja im se nameću u vršenju njihovih funkcija, da se tako što bolje uredi njihovo djelovanje.

Čl. 13. Na koncu svake »društvene« godine Generalno Dijecezansko Vijeće sazvat će na redovitu skupštinu članove dijecezanskih vijeća onih šest organizacija, pretsjednike Župskih Vijeća i i svih društava Katoličke Akcije u dijecezi. Ova skupština ispituje izvršeni rad i raspravlja o programu za buduću godinu. Generalno dijecez. Vi-

jeće moći će da sazove iste osobe na izvanrednu skupštinu. Pozivlje također na sastanak sve članove Katoličke Akcije u dijecezi.

Čl. 14. Vanjske manifestacije općeg značenja, koje se odnose na više župa ili na cijelu dijecezu, ne mogu se prirediti nego od Generalnog Vijeća, a u granicama njihovog djelokruga također od okružnih vijeća, o kojima je govor u slijedećem članu.

Čl. 15. Ako Generalna Vijeća smatraju zgodnim, mogu ustanoviti okružna ili međužupska središta, koja će uvijek ovisno od Glavnog Vijeća stavljati u sklad čitavo djelovanje društava istoga okružja.

Okružnim središtima upravlja Vijeće, sastavljeno od delegata dijecezanskih Vijeća organizacija i prikladnog broja drugih članova, označenih od Generalnog Dijecezanskog Vijeća.

Centralni Biro.

Čl. 16. Centralni Biro je sastavljen od glavnog predsjedništva tj. od duhovnika i generalnog predsjednika, a obojicu imenuje Sv. Otac. Svaki put kad bude potrebno predsjedništvo će sazvati Vijeće (Consulta) sastavljeno od 6 duhovnika i 6 centralnih predsjednika, o čemu govori 3. član, od duhovnika i predsjednice saveza žena i od nekoliko predsjednika generalnih dijecez. vijeća, koje odredi Sv. Otac.

Čl. 17. Centralni Biro, izravno podvrgnut najvišem crkven. auktoritetu, ima za zadaću da promiče Katoličku Akciju: on prati i stavlja u sklad djelatnosti raznih organizacija; brine se za sve, što prelazi djelokrug nacijonalnih organizacija i općih diecezanskih vijeća; nadzire i vodi ustanove i djela apostolata, koja su u vezi sa centralnim Biroom.

Čl. 18. Centralni Biro može da ustanovi komisije i Sekretarijate te im odredi posebne službe.

Razne odredbe.

Čl. 19. Razvijajući djelatnosti, po kojima one teže k svome cilju, razne organizacije Katoličke Akcije postupaju svaka prema svojim pravilima i pod vodstvom, o kojemu ovisi: župskim, dijecezanskim i nacijonalnim.

One naprotiv moraju prethodno predložiti upravnim organima Katoličke Akcije (župskim vijećima generalnim dijecezanskim vijećima, centralnom Birou) na ispitivanje sve inicijative i manifestacije, koje se, i ako u vezi sa posebnom organizacijom, tiču općenite Katoličke Akcije. U početku svake godine one će im podastrijeti program rada, što ga namjeravaju izvršiti.

Čl. 20. Članovi Katoličke Akcije mogu biti udruženi u profesionalnim sekcijama, koje nemaju cilj sindikalnog reda, nego će slijediti religijozne moralne i intelektualne ciljeve po programu Katoličke Akcije.

Čl. 21. Svake će godine centralni Biro izdati kartu (»tessera«) talijanske Katoličke Akcije. Model ove karte i njezinu cijenu, čiji dijelovi pripapadaju i vrhovnim vijećima i centralnom Birou, svake će godine odrediti sam Biro. Za dijeljenje karte brinut će se vrhovna vijeća pomoću odnosnih dijecezanskih vijeća, koja će u razdiobi morati nadodati prinos, što bude određen u korist generalnog dijecezanskog vijeća.

Čl. 22. Ovaj statut i onaj Ženskog talijanskog katoličkog Saveza sadržavaju temeljna pravila, po kojima se vodi ovih šest organizacija Katoličke Akcije. Vrhovna vijeća su ovlaštena da apliciraju i specificiraju ovaj statut u posebnim pravilnicima, koje će opet imati da potvrdi vrhovni crkveni auktoritet.

Što se tiče primjene 20. čl., pošto profesionalne sekcije nemaju sindikalne ciljeve, članovi će Katoličke Akcije nastojati, da se u svojim sindikalnim

organizacijama, koje su zakonito priznate, zalažu kako bi one što bolje odgovarale principima suradnje među klasama te socijalnim i nacijonalnim svrhama, što ih u katoličkom kraju država stavlja za svoj cilj.

(Potvrđeno od vrhovne crkv. vlsti 30/12—1932.)

II.

PRAVILA FRANCUSKE KATOLIČKE AKCIJE AKCIJE

1. Francuska Katolička Akcija koordinira već postojeće ustanove, da tako organizira akciju svih katolika prama papinskim direktivama, a u svrhu da hijerarhijskom apostolatu pribavi sudjelovanje lajikata.

2. Katolička Akcija je zavisna od episkopata, koji će je upravljati pomoću Centralnog Vijeća K. A., a ono će imati svoje sjedište u Parizu.

3. Katolička Akcija u prvom redu treba da pribavi svojim članovima jaču kršćansku izgradnju.

Za zajednički rad, pod barjakom Kristovim, sa hijerarhijskim apostolatom, nada sve je važno, da su lajici već stekli »onaj lični odgoj, onu unutrašnju izgradnju, onu duhovnu spremu, koja će od njih učiniti prave vojnike Kristove!

U tu svrhu, oni će nastojati da dobiju uvijek opširnije i življe poznavanje kršćanske nauke i posvetit će se svim posebnim ili skupnim vježbama, koje će osigurati stalni napredak duše.

4. Kat. Akcija će se držati izvan i iznad svih političkih stranaka.

5. Centralno vijeće F.K.A. će uživati juridičku i kanonsku osobnost, prama kanonu 1489.

6. Centralno Vijeće bit će sastavljeno:

a) od crkvenog pretsjednika, koji će nositi ime generalnog tajnika F.K.A., čija će zadaća biti

da obaviještava stalnu komisiju kardinala i nadbiskupa te izvršuje njihove odluke;

b) od dva prisjednika, od kojih će jedan biti svećenik, drugi lajik.

c) od glavnog upravitelja (prokuratora); svi su oni određeni na tri godine od zbora kardinala i nadbiskupa, a mogu se i ponovno odrediti.

7. Uz Centralno Vijeće bit će sastavljena tri odbora, a njihova će uloga biti da savjetuju. Sastavljat će ih direktor ili predsjednici već postojećih glavnih interdijecezanskih ustanova i od priznatih sposobnih lica, svi će ovi biti određeni od Centralnog Vijeća i odobreni od zbora kardinala i nadbiskupa.

Ova će tri odbora biti:

a) odbor za vjersku akciju i obuku, čiji će predsjednik biti svećenik.

b) odbor za građansku akciju, čiji će predsjednik biti lajik;

c) odbor za socijalnu akciju, čiji će predsjednik biti lajik.

Članovi ovih odbora bit će birani između najuglednijih ličnosti Pariza i provincije.

Ovi odbori, svaki za se ili svi skupa, imati će za zadaću da pružaju Centralnom Vijeću, i po njemu biskupima obavijesti i korisne savjete.

8. Glavno Vijeće F.K.A. bit će sastavljeno: od glavnog tajnika, od dva prisjednika, od glavnog upravitelja (prokuratora) i od članova gore spomenutih triju odbora. Sazivat će ga tajnik prema potrebi.

9. Glavni tajnik moći će također sazvati svaki odbor napose, da s njime prouči pitanja njegovog područja.

10. Centralno Vijeće mora podržavati vezu s pojedinom biskupijom. Preko biskupa ili preko njegovog zastupnika Centralno će Vijeće primati sve potrebite obavijesti i davati svoje shodne upute.

11. Kako u našim biskupijama već postoje »Župska udruženja« i druga društva muževa, žena, mladića i djevojaka, koja se posvećuju raznim katoličkim djelima, može se reći, da će F.K.A. obuhvatiti tri vrste ustanova, koje su u skladu, premda su jedna iznad druge; a to su:

a) župske ustanove pod upravom biskupa i župnika;

b) strogo dijecezanske ustanove pod upravom biskupa ili njegovog zastupnika;

c) interdijecezanske ustanove pod upravom episkopata i Centralnog Vijeća Francuske Katoličke Akcije.

Potrebno je spomenuti, da će župske i dijececanske ustanove sačuvati u novoj organizaciji svoj vlastiti život i svoju autonomiju. U pitanjima općeg interesa, morat će se ipak podvrći odredbama Centralnog Vijeća F. K. A.

12. Centralno Vijeće F.K.A., koje u ostalom istječe iz hijerarhije, trebat će da ostane u stalnoj vezi s njom.

a) Glavni tajnik podastrijeti će bilo stalnoj komisiji kardinala i biskupa, bilo nadbiskupskom odboru F.K.A., važna pitanja i nacrte, te će primati od komisije ili od Odbora shodne direktive i davati mu račun o svom radu.

b) A da bi biskupi mogli biti potpuno upućeni u ova važna pitanja i dati o njima svoje motivirano mnijenje, dva mjeseca prije zbora kardinala, bit će im ista pitanja predložena preko metropolitanskog nadbiskupa (čl. 5. istog pravila).

Bilo bi poželjno, da se u tu svrhu svake godine drži provincijalni sastanak za proučavanje ovih pitanja i to koliko je moguće u stalni dan.

Nadbiskup metropolit dostaviti će zatim za gl. skupštinu kardinala i nadbiskupa, koja se drži u Parizu u utorak po drugoj nedjelji korizmenoj, zapisnik, koji će službeno sadržavati mnijenja, namjere i želje biskupa sufragana.

e) Da Francuska Katolička Akcija bude doista upravljana od hijerarhije, zbor kardinala i nadbiskupa imenuje odbor nadbiskupa i biskupa, koji će se sastajati u Parizu najmanje dva puta na godinu, a moći će se sazivati i češće, ako okolnosti budu tražile.

Ovaj će odbor rješavati prešnija pitanja i pomagati stalnu komisiju, da pripravi, u onom što se tiče K. A., program za glavnu skupštinu kardinala i nadbiskupa.

U njemu su po pravu svi kardinali i osim toga po godišnjem određenju nadbiskupi ili biskupi, izabrani od zbora kardinala i nadbiskupa.

d) Za svagdašnje poslove i za pitanja manje važnosti, nadbiskup Pariza, određen za tu svrhu od episkopata, bit će ovlašteni zastupnik hijerarhije kod centralnog Vijeća Francuske Katoličke Akcije.

U svako vrijeme može glavni tajnik poslati biskupima, kad se radi o važnim problemima, pitanja, izvješća, dokumente i upitati ih za njihovo mnijenje.

13. Francuska Katolička Akcija imati će svoje centralno sjedište u zgradi Ustanove Presv. Srca Isusova na Montmartru.

III.
PRAVILA I USTROJSTVO KATOL. AKCIJE U POLJSKOJ.

1. Zadaća Katoličke Akcije u Poljskoj jest: podizanje, ujedinjenje Katoličkih organizacija i njihova priprava u svrhu lajičkog apostolata. To će reći, da je Katolička Akcija određena da temeljito proučava, širi, ostvaruje i brani katolička načela u životu pojedinaca, u obitelji, u društvu, a sve u skladu sa naukom katoličke Crkve i sa direktivama Sv. Stolice.

2. Pokrovitelj Katoličke Akcije u Poljskoj je Sv. Adalbert; glavna svetkovina je blagdan Krista Kralja.

3. Katolička Akcija se drži izvan i iznad političkih stranaka.

4. Katolička Akcija u Poljskoj zavisna je od episkopata, koji njom upravlja posredovanjem »Biskupske Komisije za Katoličku Akciju«.

5. Narodno središte Katoličke Akcije je »Vrhovni Institut Katoličke Akcije«, utemeljen u Poznanju od episkopata, i on ima značaj juridičkog i crkvenog tijela, u smislu kanona 1489 i člana XVI. konkordata. On se upravlja po pravilniku odobrenom od biskupske komisije za Katoličku Akciju.

6. Zadaća Vrhovnog Instituta za Katoličku Akciju jest:

a) proučavati potrebe katol. života u zemlji;

b) proučavati teoriju i praksu Katoličke Akcije, širiti njen duh i njezino što bolje shvaćanje;

c) poticati katoličku inicijativu i odgoj katoličke svijesti, posebice u pitanjima, koje obuhvata Katolička Akcija;

d) odgajati katolike za katoličke organizacije i katolički apostolat pomoću tečajeva, sastanaka, manifestcija i t. d.;

e) pružati pomoć i savjet organizacijama Katoličke Akcije i katoličkim udruženjima;

f) odobravati promicanje katoličkih izdanja i propagirati publikacije, koje se odnose na Katol. Akciju;

g) izdavati svakoga mjeseca organ Katoličke Akcije i tiskati knjige, brošure i t. d. istog sadržaja.

7. Biskupska Komisija za Katoličku Akciju imenuje na tri godine predsjednika Vrhovnog Instituta Katoličke Akcije i vrhovnog duhovnika, koji bdije, s efektivnim pravom veta nad tim, da li je djelovanje Vrhovnog Instituta za Katoličku Akciju u skladu sa duhom Crkve i sa direktivama biskupske komisije za Katoličku Akciju.

8. Predsjednik Vrhovnog Instituta Katoličke Akcije saziva, prema potrebama, Vrhovno Vijeće Katoličke Akcije sastavljeno od predsjednika Vrhovnog Instituta za Katoličku Akciju, od vrhovnog duhovnika, od jednog izaslanika svakog dijecezanskog instituta Katoličke Akcije, od jednog izaslanika narodnih katoličkih saveza odobrenih od episkopata, i od drugih važnijih katoličkih ličnosti, pozvanih od Vrhovnog Instituta Katol. Akcije.

9. Zadaci Vrhovnog Vijeća Katol. Akcije jesu proučavanje prilika i potreba katolicizma u zemlji.

10. Vrhovni Institut Katoličke Akcije dostavlja svoje prijedloge, svoje inicijative, svoja proučavanja i svoje publikacije dijecezanskim institutima Katoličke Akcije.

11. Dijecezanski institut Katoličke Akcije je središte Katoličke Akcije u biskupiji; utemeljen je od Ordnarija sa značajem juridičkog i crkvenog tijela u smislu kanonskog prava i konkordata.

12. Dijecezanski institut Katoličke Akcije zavisan je od Ordinarija, a upravlja se po naredbi odobrenoj od istog Ordinarija, u skladu s direktivama biskupske komisije Katoličke Akcije.

13. Ordnarij imenuje na tri godine predsjednika dijecezanskog instituta Katoličke Akcije, tajnika i duhovnika, koji bdije sa efektivnim pravom veta, da li se djelatnost dijecezanskog instituta Katoličke Akcije i djelatnost Katoličke Akcije u biskupiji slažu s duhom Crkve i s direktivama Ordinarija.

14. Zadaci dijecezanskog instituta Katoličke Akcije jesu:

a) stvarati u (dekanatima i) župama Katoličku Akciju, pozivajući u nju organizacije bez političkog karaktera, koje će Ordinarijat priznati kao katoličke;

b) razvijati Katol. Akciju u biskupiji i s njom upravljati;

c) pomagati osnivanje katoličkih organizacija, koje će biti dio Katoličke Akcije;

d) širiti apostolski duh u organizacijama pridruženim Katol. Akciji i njihovu djelatnost stavljati u sklad sa svrhom Katoličke Akcije i u njen okvir;

e) proučavati katoličke potrebe i pitanja te ulogu Katoličke Akcije u biskupiji;

f) uspješno primjenjivati inicijative, prijedloge, koji dolaze od Vrhovnog Instituta Katoličke Akcije;

15. Predsjednik dijecezanskog instituta Katoličke Akcije saziva prema prilikama dijecezansko vijeće Katoličke Akcije, sastavljeno od predsjednika i tajnika dijecezanskog instituta, od dijecezanskog duhovnika, od izaslanika svakog dijecezanskog saveza Katoličke Akcije, odobrenog od Ordinarija, i od drugih ličnosti, koje ovaj pozove.

16. Uloga dijecezanskog vijeća Katol. Akcije jest: proučavati potrebe katolicizma u biskupiji, pitanja i ciljeve Katoličke Akcije.

17. Predsjednik (dekanske ili) župske Katol. Akcije je istaknuti katolik, predložen od (dekana ili) župnika, redovito biran između pretsjednika katoličke organizacije, i potvrđen na tri godine od dijecezanskog instituta Katoličke Akcije. Duhovnik (dekanske ili) župske Katoličke Akcije je (dekan ili) župnik.

18. (Dekanska ili) župska Katolička Akcija:

a) vrši odredbe, koje dolaze od dijecezanskog instituta Katoličke Akcije;

b) podupire razvijanje katoličkih organizacija na svom području;

c) potiče apostolski duh i shvaćanje dužnosti saradnje lajika sa hijerarhijom za kraljevstvo Kristovo;

d) stvara katoličko mišljenje;

e) propagira publikacije, koje se odnose na Katoličku Akciju;

19. (Dekanska ili) župska Katolička Akcija upravlja se po pravilniku odobrenom od dijecezanskog instituta Katoličke Akcije.

20. Katoličke organizacije pridružene (dekanskoj ili) župskoj Katoličkoj Akciji imaju dužnost, da svoje članove odgajaju za lajički apostolat, da ispunjavaju ono, što im propisuje Katolička Akcija, i da sudjeljuju u poduzećima i manifestacijama, što ih organizira Katolička Akcija. Inače, katoličke organizacije zadržavaju svoju autonomiju i razvijaju slobodno svoje djelovanje pod svojom vlastitom upravom u skladu sa svojim pravilima.

Nadopunjak: IZ GOVORA Sv. OCA PAPE O KOORDINACIJI KATOL. ORGANIZACIJA.

(Prevedeno iz revije »L'Assistente Ecclesiastico« br. 9, god. 1934, str. 617—618.)

Talijanska Katolička ženska omladina držala je od 19—22 prošloga srpnja u Rimu tečaj o protestantizmu, što ga je vodio poznati talijanski katolički radnik i učenjak mons. Olgiati za duhovnike i njezine diecezanske odaslanice. Dne 22 srpnja Sv. Otac primio ih je u posebni saslušaj i izrekao važan govor, iz kojega donosimo jedan za nas aktuelni odlomak.

Najprije je pozdravio i oslovio predrage duhovnike, a zatim je nadodao slijedeće: „Upravljam Vam drugu riječ, a ova riječ ima Vam biti kao lozinka, moglo bi ju se nazvati, kako se to već običava, organizatorna riječ, ali sv. Otac voli ju definirati kao d n e v n u z a p o v i j e d, jer se upravo radi o zapovijedi. I tu Mu riječ sugerira onaj tako utješni prizor što ga prikazuje čitava Katol. Akcija, a koji se još vidnije i jače očituje kod ogranka ženske Katol. Omladine, što jasno dokazuje ona velika bijela masa, kao što i ono ganutljivo blago raznih djelatnosti te odanosti i ljubavi, koju članice goje prema udruženju kojemu se posvećuju. Sve grane Katol. Akcije manifestuju, uz neke razlike, od mjesta do mjesta, od časa do časa, neprestani razvitak, odlučnu težnju da udjelotvore onaj program, što ga Kristov Namjesnik voli često skupiti u dvije riječi: S e m p r e p i ù, s e m p r e m e g l i o! S v e v i š e, s v e b o l j e! I sada evo jedne misli, koja se Ocu sviju nameće življe nego li bilo komu drugomu, upravo zato jer je otac sviju. U ovom času, pri ovom neprestanom umnažanju pojedinačkih i kolek-

tivnih jedinica, nadolazi što jače misao sloge, misao organičkog života tolikih elemenata. Koliko je veći broj, toliko je veća potreba veze, koja drži sve na okupu i koja će im vazda dozivati u pamet velike crte programa na kojima se moraju oslanjati i bratski spajati sve djelatnosti kao organičke jedinice: od manjih do većih jedinica, do središnje jedinice. Treba dobro shvatiti misao Oca: koliko se više umnažaju sile u raznim pravcima, toliko je više potrebito jedinstvo nastupanja, koje nije unifikacija nego harmonička i organička sloga. Sv. Otac je to opetovao i onima, koji hoteći urediti nove mladice Katol. Akcije prema onome što se uradilo u Italiji, pitahu Ga: »Dakle moramo sve unificirati?« — »Ne« — odgovorio je On. — »Ne radi se o tome da se sve unificira, nego da se koordinira, da se složi.« I Katol. Akcija, tako organički složena u svojim raznim granama: Katol. muževi, Katol. žene, sveučilištarci, sveučilištarke, omladina Katoličke Akcije, u svim svojim kategorijama i društvima, sva se Katol. Akcija mora sve više držati Crkve i sve bolje živjeti u jedinstvu s njome; mora proživljavati ovo jedinstvo onako, kako ga Crkva proživljava, pošto je Katol. Akcija zvana da sudjeluje u jednoj od bitnih manifestacija istog crkvenog života u djelu apoštolata.

Njegova Svetost u ostalom vidi i u samoj pohvalnoj djelatnosti ženske omladine Katoličke Akcije vidljive znakove ove njihove žive želje, da se sve bolje prilagode takvom životu Sv. Crkve: tako na pr. proučavanje dogme i morala, zgodna su sredstva da živu u jedinstvu Crkve, kao što i u jedinstvu Katol. Akcije. Opetuje Sv. Otac: ne u jednoličnosti, koja apsorbira i ruši pojedinačke inicijative, nego u jedinstvu, i to: u jedinstvu misli, namjera, težnja, volje, djela, što znači da treba da bude harmonička organičnost, faktična koordinacija tako da vazda bude u svakom dijelu Katol. Akcije partikularna svijest, koja hoće da doprinese ljepoti kolektivne organičnosti, a ova čini, da svi u Katol. Akciji, kao u jednoj obitelji, po sretnoj nuždi, slušaju jednu samu misao, jednu samu volju, postizavajući sa najvećim naporima najbolje plodove. To je ono što se običava kazati u opće redovničkim obiteljima a i svjetovnim vojskama: svaki njezin dio treba da bude svijestan onoga što jest, ali nikada ova djelomična svijest ne smije da bude na štetu velike kolektivne svijesti koju moraju sve djelomične svijesti da podupiru. Jednaka je lozinka i glede ovog velikog nastupanja, ovog divnog ojačanja Katol. Akcije. Sv. Otac misli da bi bila velika smionost u početku predvidíti tako silan i divan cvat raznih djelatnosti ne samo u Italiji nego posvuda: nu sada se više nego ikada očituje konstatacija, da svuda u Katoličkoj Akciji imade biti ne unificiranje nego složan rad, temeljen na jedinstvu misli, volje i djelatnosti."

S dopuštenjem Nadbiskupske duhovne oblasti u Zagrebu od 3. XI. 1934. br. 7364.

SADRŽAJ: